

TAHTO

HÄMEEN LIITON TIEDOTUSLEHTI

2 • 2014

Sanni Grahn-Laasonen
kannustaa rohkeisiin päätöksiin 4

Kuntapäivä kuvasti muutoksen aikaa 26

Hämeen kärjet 2014+ 9

Soten adventtiaika 15

Kulttuuritunnustuspalkinto
Tahdittomat ry:lle 4

HÄMEEN LIITON TIEDOTUSLEHTI
2 • 2014

Julkaisija
Hämeen liitto
Niittykatu 5, 13100 Hämeenlinna
puh. (03) 647 401
fax (03) 647 4026

sähköpostiosoitteet:
etunimi.sukunimi@hame.fi
Osoitteenmuutokset:
hameenliitto@hame.fi

www.hameenliitto.fi

Kannen kuva Ville Salminen

30

23

9

29

Sisällys

Ympäristöministeri Sanni Grahn-Laasonen kannustaa rohkeisiin päätöksiin	4
Tahdittomissa kasvatetaan juuria ja siipiä. . .	6
Kanta-Hämeen kehittämisen ja edunvalvonnan kärjet 2014+	9
Sibelius ja Hämeenlinna 2015	13
Oppimisesta iloa	14
Soten adventtiaika	15
Yhteisiä tavoitteita, yhdessä tekemistä ja osaamisen jakamista	16
Kasvukäytävät kansallisen kasvun kivijalaksi	18
Yhteinen tahtotila maakunnan liikennejärjestelmän kehittämiseksi	21
Tahto-seminaari oli katsaus tulevaan	22
Tahto-palkinnon saaja nousi tuhkasta	23
Taitamo-toimintamallia rakentamassa	24
Kansainvälisten rahoitusohjelmien merkitys maakunnan kehittämisessä kasvaa	25
Kuntapäivä kuvasti muutoksen aikaa	26
Hämeen vaalipiirin kansanedustajat tutustuivat Hämeenlinnan vankilaan	27
Latvavesillä	30
Kannattavaa kumppanuutta	31
Haloo, haloo! Linjat kuumiksi Onnin siivousapupuhelimeen.	31
Keskellä kasvavaa Suomea	32
Vorssammuseo 3.0 – Museon uusi versio	34

Toiminnan juonta etsimässä

PÄÄKIRJOITUS

Jo edesmennyt professori Juha Näsi on määritellyt strategian toiminnan juoneksi, sen punaiseksi langaksi.

Tätä juonta olemme kuluneen vuoden aikana etsineet myös Hämeen liitolle. Se ei synny tyhjästä. Meillä on pitkä historia, paljon hiljaista tietoa ja koeteltuja käytäntöjä. Eikä se synny tyhjiössä: toimintaamme ohjaa lainsäädäntö sekä monet muut ”ylhäältä” annetut linjanvedot. Ja kaikkein vähiten strategia syntyy yksin. Hämeen liiton strategian valmisteluun on osallistettu vuoden mittaan luottamushenkilömme, henkilöstömme, toimintamme maksavat kunnat sekä keskeiset sidosryhmät ja yhteistyökumppanit.

Maakunnan liiton kohdalla juonen etsimiseen tuo pitkän lisänsä sekin, että on jopa todennäköistä, ettei juuri tämänkaltaista organisaatiota ole vuonna 2020, joka on valittu Hämeen liiton strategian aikahorisontiksi. Mutta tämäkään ei poista tarvetta sille, että meidän tulee asemoida oma paikkamme ja tehtävämme maakuntamme kehittämisessä – erityisesti Häme-ohjelman toteuttamisessa.

Vaikka maakuntavaltuusto on ylin päättävä elimemme, toimi se myös strategiavalmistelun tärkeimmän osan päävalmistelijana. Nimittäin Hämeen liitolle ehdotetut arvot – **tulevaisuus, yhteistyö, tasapuolisuus ja asiantuntemus** – ovat maakuntavaltuuston Eerikkilässä pidetyn seminaarin käsiä.

Visiomme on innostava, muttei itsestään selvä: **Hämeen parasta kehittämistä!** Ja olemme olemassa

toimiaksemme siten, että **ihmiset tahtovat ja voivat tehdä työtä, asua ja viihtyä Hämeessä.**

Suuntaamme toimintaamme viiden keskeisen strategisen päämäärän savuttamiseksi:

- 1) maakunnan yhteisen tahdon luominen,**
- 2) vaikuttava edunvalvonta ja toteuttamisvoima,**
- 3) ajantasainen ja mahdollistava maakuntakaavoitus sekä liikennejärjestelmäsuunnittelu,**
- 4) maakunnan vahvistuva vetovoima ja kansainvälisyys sekä**
- 5) korkeakouluuhteydet ja kesäyliopiston osaminen vahvemmin käyttöön.**

Strategioiden perisynti on siinä, että ne eivät toteudu, vaan jäävät mappeihin pölyttymään työpajojen sulkeututtua ja musteen kuivuttua. Tarkoituksemme on välttää tämä hyvin yksinkertaisella tavalla: jo vuodesta 2015 alkaen Hämeen liiton toiminta- ja taloussuunnitelmat, niiden tavoitteenasettelu, mittarit ja seuranta sekä talousarvio laaditaan strategian mukaiseen muottiin.

Siten marraskuun lopun maakuntavaltuustossa lopullisesti päätettävä Hämeen liiton toiminnan juoni muuttuu juonikkaaksi toiminnaksi.

Timo Reina
maakuntajohtaja

YMPÄRISTÖMINISTERI SANNI GRAHN-LAASONEN KANNUSTAA ROHKEISIIN PÄÄTÖKSIIN

Ympäristöministeri **Sanni Grahn-Laasonen** ensimmäisten viikkojen tunnelmia kuvaa parhaiten sana vauhdikas. Työtä on riittänyt, sillä ympäristöministeriössä on paljon meneillään muun muassa lainsäädäntöasioiden, lupaprosessien ja uusiutuva energia -hankkeen keskellä.

– Vaikka kyseessä on lyhyt aika, seitsemän kuukautta, niin pyrkimyksenä on saada konkreettisia tuloksia aikaan, ministeri Grahn-Laasonen sanoo.

Teksti Jenni Manninen/Viestintä Manninen

Hämeessä on valtava määrä osaamista esimerkiksi biotalouden ja luonnonvaratutkimuksen alueilla.

Kuva Jenni Manninen/Vestintä Manninen

Ympäristöministeri Sanni Grahn-Laasonen kertoo yleensä tulevana Hämeestä, sillä maakunnassa ollaan ympäristöalalla monessa asiassa edelläkävijöitä.

Hämeen maakunnassa on paljon asioita, jotka liittyvät juuri ympäristöministeriön toimialaan.

– Ympäristöministerin salkku on Kanta-Hämeen kannalta erittäin keskeinen. Maakunnassa on valtava määrä osaamista esimerkiksi biotalouden ja luonnonvaratutkimuksen alueilla. On alan koulutusta ja tutkimusta ja teollisuuden puolella tapahtuu paljon, niin biotaloutta kuin cleantechiäkin, hän sanoo ja luettelee liudan ympäristöön liittyviä hankkeita.

– Voin sanoa jo nyt, että kiertäessäni eri paikoissa olen kertonut ja tulen kertoamaan suurella ylpeydellä tulevani Hämeestä, hän sanoo.

Grahn-Laasonen joutui jättämään paikansa maakuntavaltuuston puheenjohtajana, sillä asema ei ole yhdistettävissä ministerin toimeen.

– Olisin mielelläni jatkanut puheenjohtajana, mutta se ei ollut mahdollista. Olen kokenut, että se on ollut ylivoimaisesti parhaita juttuja kansanedustajana ollessani, että olen saanut olla maakuntajoukon kärjessä. Vaikka muodollinen rooli päättyikin, se ei tarkoita, että yhteistyö loppuisi. Maakunnalla on paljon sellaisia asioita, jotka liippaavat ympäristöministeriötä.

Hämeessä on hyvä draivi

Grahn-Laasonen on ollut mukana laatimassa Häme-ohjelmaa ja pitää sen toimeenpanoa jatkossa ratkaisevana. Häme-ohjelmassa biotalous ja luonnonvarojen kestävä käyttö ovat isossa osassa.

– Toivon, että Häme-ohjelmaa käytetään työkaluna kolmen seutukunnan kehittämisessä. Uskotaan omiin mahdollisuuksiimme, kehitetään rohkeasti

uutta liiketoimintaa ja panostetaan tulevaisuuden aloihin. Kannattaa kehittyä ja verkottua myös kansainvälisellä tasolla. Kaikkia tarvitaan mukaan, Grahn-Laasonen sanoo.

– Monimutkaisessa maailmassa pitää keskittyä, tie menestykseen tulee sitä kautta. Kaikki eivät voi tehdä kaikkea. Tarvitaan myös rohkeita yrittäjiä sekä kuntia ja päätöksentekijöitä mahdollistamaan asioita. Maakuntapäätäjiltä vaaditaan avarakatseisuutta nähdä pidemmälle, sillä luvassa ei ole pikavoittoja, hän sanoo.

Grahn-Laasonen toivoo, että hyvä yhteys maakuntaan säilyy ja tiivis yhteistyö jatkuu tulevaisuudessakin.

– Ministerinä toivon, että saan edelleen paljon yhteydenottoja, ideoita ja ajatuksia. Olen käytettävissä, hän vakuuttaa.

Tahdittomissa kasvatetaan juuria ja siipiä

Hämeen liitto on myöntänyt vuoden 2014 kulttuuritunnustuspalkinnon Tahdittomat ry. Jokioisten Nuorisoseuralle, jonka toiminta lähti vauhdilla käyntiin vuonna 1984.

Teksti Jenni Manninen/Viestintä Manninen
Kuvat Timo Hukkanen

Vain puoli vuotta yhdistyksen rekisteröimisen jälkeen **Reijo Mikkolan** ja kolmen muun tanssijan perustama tanssiryhmä ilmoittautui Forssan maatalousnäyttelyyn esiintyjäksi. Mikkola tuli myöhemmin tunnetuksi 7-kertaisena polkantanassin Suomen mestarina.

– Silloin ei paljon päätä palellut, eikä liiasta itsekritiikistä ollut onneksi haittaa. Meiltä puuttuivat puvutkin, mutta kehitelimme vanhoista pellavasäikeistä esiintymisasut kalevalaiseen sikermään, fereesit ajoivat kansallispuvun asemaa ja 1800-luvun juhlapuvut saimme lainaksi, muistelee perustajajäsen, ohjaaja ja koreografi **Anja Mikkola**.

Hän toimi aluksi monessa roolissa, kuten puvustajana, koreografina, polkka- valmentajana, matkanjohtajana, managerina ja kouluttajana.

Pariskunta halusi tuoda Jokioisille nimenomaan esittävään kansantanssiin

perustuvaa toimintaa ja tehdä sen kautta nuorisotyötä, perinne- ja kansainvälisyyskasvatusta. He ottivat pian perustamisen jälkeen nuorisoseuran säännöt toiminnan pohjaksi. Ensimmäinen lapsiryhmä aloitti tanssimisen seuraavana vuonna, ja parin vuoden päästä mukana oli jo kolme tasoryhmää. Vuonna 1995 **Tiina Mattila** ja Anja Mikkola perustivat nuorten jatkoryhmän Jarmankan. Tällä hetkellä seurassa toimii eri ikä- ja tasoryhmiä seitsemän.

– Tahdittomissa on mukana kaikenikäisiä ihmisiä ja yhdessäolo on tärkeää. Emme halua lokeroida tekemistä iän perusteella tai liian kaavamaisesti. Tanssijoita on aina eritasoisia. Sen pitää riittää, että jokainen tekee parhaansa, Mikkola korostaa.

Kisailu on hyvä motivoija

Tahdittomat on osallistunut lukuisiin katselmuksiin ja kilpailuihin. Kilpailuista on

vuosien varrella tullut paljon menestystä. Tasosta kertoo jotain esimerkiksi se, että Jarmanka-ryhmä on päässyt viisi kertaa peräkkäin Nuori Kulttuuri Movesin lääninkarsinnoista valtakunnalliselle tasolle. Edustusryhmä Kansantanssiryhmä Tahdittomat muun muassa voitti vuonna 2010 valtakunnallisen Tanhutaisto-kilpailun. Vuonna 2012 se nimettiin Vuoden Kansantanssiryhmäksi.

– Esiintyminen on hauskaa ja osa toimintaa, mutta seura on paljon muutakin kuin kilpailuja ja katselmuksia. Kisoihin on kyllä osallistuttu tosissaan, mutta ei hampaat irvessä. Ne ovat kuitenkin vain työvälineitä hyvään laatuun ja motivaatioon, Mikkola sanoo.

Paripolkan SM-mitaleita ja finaalipaikkoja kertyi 20 vuoden aikana nelisenkymmentä ja 1990-luvun puolivälissä kisattiin myös SM-ryhmäpolkassa. Tuomisina saatiin kolme perättäistä voittoa, pohjana Anja Mikkolan koreografiat.

Kansantanssiyhtye Tahdittomat valittiin vuonna 2012 Vuoden Kansantanssiyhtyeeksi, joka on alan korkein valtakunnallinen tunnustus Suomessa. Edustusryhmä on esiintynyt viime vuosina muun muassa Saksassa, Kanadassa, Etelä-Koreassa, Yhdysvalloissa ja Kiinan Macaossa.

Kuvat teoksesta Vastahako – Pohjoinen näkymä kevääseen ja valintaan (kantaesitys 2013).

Esiintyminen
on hauskaa,
mutta kisoihin
ei osallistuta
hampaat irvessä.

Kalevan Nuorten Kulttuurikeikan eli alle 16-vuotiaiden maakunnallisen katselmuksen kiertopalkinto on tälläkin hetkellä jälleen kerran Tahdittomien hallussa. Seura on osallistunut menestyksekkäästi myös koreografiakilpailuihin. Kisamatkat Suomessa ja ulkomailla ovat olleet tärkeä osa toimintaa. Maita on kertynyt kolmattakymmenettä ja keikkoja maailmalla 40–50.

Seuran kautta on kasvatettu tuhansia kansantanssinystäviä ja osa harrastajista on päätenyt tanssin ammattilaisiksi tai muihin ihmisläheisiin työtehtäviin, joissa esiintymistaito ja yhteistyökyky ovat tarpeen.

Kansantanssin tahdissa Anja Mikkolan sydän on sykkinyt perhekeskeiselle nuorisotyölle, perinteen arvomaailman avaamiselle, kansainvälisyyskasvatukselle ja suvaitsevaisuudelle.

– Nykyajan nuoret ovat hirveän fiksuja – olen aina luottanut nuoriin. Jos heitä moititaan, saivat kyllä aikuiset katsoa peiliin. Aikuisten pitää ymmärtää olevansa esimerkkejä, joista nuoret ottavat mallia kielenkäytössä ja arvoissa, hän muistuttaa ja ottaa esimerkiksi Facebookin, jossa aikuisten käytös ei aina yllä kovin korkealle tasolle.

– Olemme kaikki samanarvoisia, uskontoon, poliittiseen kantaan tai ihonväriin katsomatta. Olemme ulkomailla ikkunana suomalaisuuteen ja meidän tulee käyttäytyä sen mukaisesti – tästä en unohda muistuttaa yhdellekään matkalle lähtiessämme. Klisee kyllä, mutta niin totta, että meillä on myös oltava sekä juuret että siivet, hän painottaa.

Toiminnan
pääpaino on aina
kotiseudulla.

FAKTA

Mikä on kulttuuritunnustuspalkinto?

Kulttuuritunnustuspalkinto on Hämeen liiton vuosittain myöntämä palkinto kulttuurin saralla ansiotuneelle maakunnassamme asuvalle ja / tai työskentelevälle henkilölle tai ryhmälle.

Palkinnon avulla halutaan nostaa esiin erityisen innovatiivisesti toteutettua kulttuuri-toimintaa tai töitä. Perusteena voi olla joko Kanta-Hämeen maakunnassa tehty mainittava kulttuuriteko tai maakunnan kulttuurin hyväksi tehty työ.

Palkittavan / palkittavien tulee asua ja / tai työskennellä maakunnan alueella tai olla syntyjään Kanta-Hämeestä.

- Myönnetty jo vuodesta 1991 saakka.
- Saaja voi olla joko yksityinen henkilö tai ryhmä.
- Saajan valitsee Hämeen maakuntahallitus.

Kulttuuritunnustuspalkinnon on suunnitellut puusepäntiike Tuulipuu, puusepät Tuuli ja Teemu Autio.

Jatkoa seuraa

Uusien ohjaajien kouluttamisen Anja Mikkola näkee jatkuvuuden kannalta erittäin tärkeänä. Pitää myös seurata sitä, mitä kentällä ja maailmalla tapahtuu ja kehittää omaa toimintaa. Ulkomailla on käyty tanssin opissa ja itse opettamassa.

– Aina on parantamisen varaa. Omat soittajat olisi kyllä kiva saada, se elävöittäisi esityksiä ja antaisi lisää pontta opetukseen. Nyt vain edustuksella on oma bändi, Mikkola kertoo.

Mikkoloiden jo aikuiset lapset, teatterikorkeakoulussa opiskelevat **Saara** ja **Tuomas** ovat tiiviisti mukana toiminnassa. Kansantanssiyhdyte Tahdittomia johtaa Tuomas, jonka ideasta ryhmä perustettiin vuonna 2006. Niin ikään isosisko **Maria** perheineen on mukana nuorisoseuran toiminnassa. Korkeatasoisessa edustusryhmässä osa tanssijoista on ammattilaisia ja osa pitkälle edistyneitä harrastajia. Mukana on monta Tahdittomien riveissä jo taaperona tanssinutta. Juhlavuoden kunniaksi edustusryhmä teki kesällä yli kuukauden mittaisen maailmankiertueen.

– Seuraava polvi oli vahvasti mukana, kun nelikuinen **Seelakin**, Saaran ja tanssivan miehensä **Arin** esikoinen, edusti pikkuruisessa Hämeen puvustaan Suomea, Anja Mikkola iloitsee.

Vuosikymmenten aikana ja monen kunnianhimoisen projektin seurauksena seuralle on kertynyt myös mittava ja laadukas puvusto, josta suurin osa on itse ideoituja ja ommeltuja.

Kulttuuritunnustuspalkinnon vastaanottaminen tuntuu Mikkolasta hyvin kannustavalta ja hän haluaa jakaa kunnian kaikkien seuran toiminnassa mukana olleiden kanssa.

– Me tarvitsemme kaikki toinen toisiamme. Kukaan ei pitkään jaksaa yksin, hän painottaa.

– Toimintamme ajatuksena on ponnistaa paikallisuudesta ja perinteistä kohti kansainvälisyyttä, mutta toiminnan pääpaino on kuitenkin aina kotiseudulla. Siksi tuntuu erityisen hienolta, että tämä kannustus tulee nimenomaan maakuntaliitolta, hän sanoo.

Maakuntavaltuuston linjaamat Kanta-Hämeen kehittämisen ja edunvalvonnan **kärjet 2014+**

Maakuntavaltuusto on linjannut Kanta-Hämeen maakunnan kehittämistä ja edunvalvontaa ohjaavat kärkiteemat erityisesti ajatellen uutta hallitusohjelmaa ja liikennepoliittista selontekoa. Läpileikkaavana lähtökohtajana on Kanta-Hämeen sijainti osana laajaa metropolialuetta Suomen väestöllisessä keskipisteessä ja sen kautta maakunnan positiivisen kehittymisen vahvistaminen. Maakunnan elin- ja vetovoima onkin keskeisesti riippuvainen toimenpiteistä, joilla kehitetään aluetta halkovia kasvu- ja kehityskäytäviä.

Kanta-Häme haluaa täyttää paikkansa kansallisessa ja kansainvälisessä työnohjauksessa. Se edellyttää lähivuosina erityisesti seuraavien asioiden huomioimista myös valtion toimenpiteissä:

Kasvukäytävät keskiöön – väylät kuntoon älykkäästi

Kasvukäytävien voimistuva merkitys on huomioitava aiempaa vahvemmin kaikessa aluekehittämisessä. Kanta-Hämeen läpi kulkee kansallisesti ja laajemminkin ainutlaatuinen, koko maan

kilpailukyvyn kannalta tärkeä Helsinki-Hämeenlinna-Tampere (HHT) -kasvuyöhyke. Siitä on luotava valtion ja alueen toimijoiden yhteistyöllä kestävä kasvun alusta ilman rajoja asumisessa, osaamisessa, elinkeinoissa, liikkumisessa ja kansainvälisessä markkinoinnissa. Kasvukäytävän ydin on sujuva liikkuminen ja hyvä saavutettavuus. HHT-kasvukäytävä tarjoaa suurten tavara- ja henkilöliikennevolyyymiensa sekä Suomen eheimmän nauhamaisen aluerakenteensa vuoksi erinomaisen alustan myös älyliikenteen ratkaisujen

pilotoinnille ja tähän kytkeytyvän liiketoiminnan luomiselle.

Pääradan välityskyvyn parantaminen on edellytys koko valtakunnan raideliikennepalvelujen parantamiselle kysyntää vastaavaksi. Liikennepoliittisen selonteon (2012) mukaanpääradan hanke Pasila–Riihimäki sisältyy hallituskaudella 2012–2015 aloitettaviin liikenneverkon kehittämiskohteisiin. Hankkeen ensimmäinen vaihe, mukaan lukien Riihimäen aseman korjaus, on saatava toteutukseen vuonna 2015.

Pääradan välityskykyä on parannettava Pasila–Riihimäki-vaiheen jälkeen Riihimäki–Hämeenlinnan välillä. Maankäytöllisesti tulee varautua lisäraiteisiin aina Tampereelle asti.

Pääkaupunkiseudulle sijoittuvan Pissara-radan toteuttaminen on Kanta-Hämeen ja koko maan junaliikenteen kehittämisen kannalta välttämätön.

Valtatien 3 liityntäliikennettä ja -pysäköintiä on kehitettävä ja mahdollistettava tarvittavien liittymien toteuttamisella jo olevien ja merkittävää kasvupotentiaalia omaavien elinkeinoalueiden kehittymisen. Ajankohtaisimpia ovat Arolammin, Moreenin ja Merven liittymäjärjestelyjen toteuttaminen.

Kanta-Hämettä halkovan Helsinki–Forsas–Pori (HFP) -käytävän kehittäminen avaa valtakunnallisestikin uutta kasvupotentiaalia. Valtatien 2 peruskorjausta on jatkettava kiireellisimpänä käytävän kohteena valmiin tiesuunnitelman mukaisesti. Humppilan lentokenttä- ja logistiikka-alueen kehittäminen on mahdollistettava maakuntakaavoituksessa ja huomioitava lentoliikennestrategiassa sekä liikennepoliittisessa selonteossa.

Valtatie 10 ruuhkautuu pahasti jo nyt erityisesti Hämeenlinnan kantakaupungin alueella ja edelleen siitä itään Ruunumyllyn ja Eteläisten välillä. Valtatien 10 välityskyvyn parantaminen on käynnistettävä vaiheittain valtatie 3 ja Ruunumyllyn välille laaditun aluevarausuunnitelman ja laadittavan tiesuunnitelman

pohjalta. Ruunumyllyltä itään Eteläisiin parannustyö on käynnistettävä alueelle laaditun tiesuunnitelman pohjalta. Itä–länsi-yhteyden sujuvoittaminen on välttämätöntä erityisesti Pietarin seudun avaamien matkailu- ja liiketoimintamahdollisuuksien hyödyntämiseksi koko eteläisessä Suomessa. Kantatien 54 parantaminen edellyttää ensivaiheessa tiesuunnitelman laatimista ongelmallisten kohtien parantamiseksi välillä Loppi–Riihimäki–Oitti. Erityisen kiireellisiä ovat tieyhitysten kytkeytyvien kehittyvien elinkeinoalueiden liikennejärjestelyt.

Perusväylänpidon ja alemmanasteisen tieverkon kunnossapidon rahoitusta on nostettava pitkäjänteisellä ohjelmalla, jotta riittävä palvelutaso puutavaran ja maaseudun elinkeinojen kuljetusten kannalta voidaan saavuttaa.

Aluekehittämisessä on luovuttava kaavamaisista kaupunkiseutujen väkilukuihin perustuvista voimavarojen kohdentamisista (vrt. Inka-ohjelma). Sen sijaan on edistettävä alueiden ja niiden osien sekä luontaisten kehityskäytävien verkostoitumista. Joustavasti käytettävissä olevaa maakunnan kehittämisrahaa tarvitaan jatkossakin. Sen merkitys korostuu EU:n rakennerahastorahoituksen pudotessa merkittävästi alkaneella ohjelmakaudella etenkin Etelä- ja Länsi-Suomessa.

Osaamisperustaa on vahvistettava

Jokaisessa maakunnassa on oltava korkeakoulu. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen verkostomaista ja sopimusperusteista yhteistyötä on edistettävä niin, että korkein tutkimus ja opetus sekä työelämälähtöinen osaaminen kohtaavat alueilla toisensa synnyttäen uutta yritystoimintaa ja työpaikkoja. Tämä on erityisen tärkeää Kanta-Hämeessä, jossa ei ole omaa tiedeyliopistoa.

Ammattikorkeakoulujen toimipisteverkkoa koskevissa ratkaisuissa on huomioitava alueiden erilaiset tarpeet ja lähtökohdat. Hämeen ammattikorkeakoulun toimintaedellytysten vahvistaminen maakuntamme kolmella seudulla on

aluekehitystehtävän toteuttamiseksi ratkaisevan tärkeää. Ammatillisen koulutuksen aloituspaikkojen riittävyys ja oikea kohdentuminen on varmistettava ja kehitettävä koulutusmalleja, kuten työssäoppimista. Alueilla on paras tuntemus ammattiosaajien tulevasta työvoimatarpeesta.

Lisää investointeja, työtä ja teollisuutta

Suomi ja Häme tarvitsevat kipeästi teollisia investointeja. Kanta-Hämeessä valmistavan teollisuuden mahdollisuuksiin tarttuminen on maakunnan yhteinen valinta, joka perustuu myös pitkään historiaan.

Suomi tarvitsee uuden teollistamisen strategian. Se on luotava tiivissä yhteistyössä alueiden ja alan yritysten kanssa. Kanta-Häme on tässä mielellään mukana. Maakunnassa on esimerkkejä myös ulkomaisten pääomasijoitusten saamisesta, joka on omalta osaltaan osoittamassa alueen edellytyksistä kasvava aiempaa merkittävämmäksi modernin teollisen tuotannon alueeksi. Tätä kehitystä on yhteisvoimin edistettävä. Yritysten kasvua ja kansainvälistymistä tukevien neuvonta- ja muiden palvelujen saatavuutta on parannettava maakunnan alueella yhden luukun periaatteella.

Edellytyksiä luonnonvarojen kestävään hyödyntämiseen parannettava

Kanta-Häme on yksi Suomen suotuisimmista puuston kasvialueista ja elintarvikkeiden tuotantoalueista. Alueella on monipuolinen elintarviketalous ja kaikki keskeiset maatalouden tuotantosuunnat.

Puulle uusiutuvana luonnonvarana on kehitettävä uusia käyttökohteita. Metsäenergian käyttöä on lisättävä myös kansainvälisiin ilmasto- ja energijavelvoitteisiin vastaamiseksi. Kanta-Hämeellä on tähän erinomaiset edellytykset ja hyödyntämätöntä potentiaalia. Vuotuinen puuston kasvu on runsasta ja kuljetusmatkat lyhyet energian tarvisijoille. Pienpuun energiatukijärjestelmän selkiyttämällä ja riittävien investointiavustusten

varaamisella on luotava edellytyksiä välttämättömien metsäenergian hyödyntämistä koskevien hankkeiden toteutumiselle muun muassa Hattulan Meressä, jonka logistinen sijainti ja infra on erinomainen.

Merkittävää ja monipuolista alueellista vesiensuojelutyötä tekeville yhteisöille, kuten Vanajavesisäätiön ylläpitämälle Vanajavesikeskukselle, on varattava kunta-, hanke- ja yritysrahoituksen lisäksi myös valtion avustusta toiminnan pitkäjänteisyyden ja vaikuttavuuden turvaamiseksi. Näiden yhteisöjen merkitys on huomioitava myös uudistettaessa valtakunnallista vesiensuojeluohjelmaa.

Hevosala on merkittävä elinkeino- ja harrastetoiminnan kasvuala. Sen monipuolisin, kansainvälisestikin ainutlaatuinen klusteri sijaitsee Lounais-Hämeessä. Ypäjällä sijaitseva Hevosopisto on Suomen suurin alan oppilaitos ja yksi Euroopan merkittävimmistä kokonaisuuksista koulutus ja valmennuskeskuksena. Hevosklusterin toiminta- ja kasvuedellytyksiä sekä hevostutkimusta on vahvistettava valtion, alueen toimijoiden sekä hevosalan yhteisenä hankkeena.

Kanta-Häme tarjoaa hyvän alustan valtion toiminnoille

Kanta-Häme haluaa jatkossakin tarjota hyvän toimintaympäristön valtion maakuntaan jo alueellistamille tehtäville ja työpaikoille. Sijainti, osaavan työvoiman saatavuus sekä joustavat ja edulliset toimitilaratkaisut luovat edellytyksiä valtion ja julkisen sektorin toimintojen kokoamiselle maakuntaan jatkossakin. Erityisesti oikeus- ja puolustushallinnossa sekä palvelukeskustehtävissä on jo paljon osaamista ja infraa, mikä mahdollistaa synergioiden syntymisen koottaessa näitä toimintoja edelleen alueelle. Käräjä- ja hallinto-oikeuksien sekä Hämeenlinnan vankilan toimintaedellytykset on turvattava.

Vuoden 2015 alussa aloittavan Luonnonvarakeskuksen yksi neljästä päätoimipaikasta ja selvästi suurin kampus sijaitsee Lounais-Hämeessä Jokioisilla. Sen vahvistaminen on jatkossakin perusteltua. Hämeessä on vahvaa ja monipuolista tätä tukevaa luonnonvara-alan koulutusta, tutkimusta, osaamista ja yritystoimintaa. Biotalous ja luonnonvarat on myös Hämeen maakuntaohjelman painopiste vaikuttaen siten alueen voimavarojen kohdentumiseen.

Kanta-Hämeen suhteellinen asema varuskuntamaakuntana on vahvistunut puolustushallinnon viime aikojen uudistuksissa. Valtion, maakunnan ja kuntien yhteisin toiminta on varmistettava puolustushallinnon toimintojen kehityminen Hattulan Panssariprikaatissa ja Riihimäellä.

Maakuntakaavoitus alueiden omiin käsiin

Maakuntakaavojen vahvistamisen menetelmästä on luovuttava selkeyttäen samalla eri viranomaisten roolia kaavoitusprosessissa. Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa tulee nykyistä paremmin tunnustaa ja tunnustaa, että kysymys on nimenomaan tavoitteista; ei normeista, jotka ohittavat koko kaavahierarkian.

Kanta-Hämeen kehittäminen edellyttää mahdollisuutta toteuttaa maakunnan tahdon mukaisesti kestävästi mutta joustavasti asuin- ja elinkeinoelämän aluekokonaisuuksia. Maakuntakaavoituksen vahvistamisen menetelmän aiheuttamat viiveet ja epävarmuustekijät vaikeuttavat merkittävästi alueen kehittymistä.

8.12.2015 tulee kuluneeksi
150 vuotta Jean Sibeliuksen
syntymästä.

Illustration: Lasse Rantanen, 2012
© Sibelius Society of Finland

HÄMEENLINNA
The World Capital of Sibelius

S15elius
2015

SIBELIUS & HÄMEENLINNA 2015

Vuonna 2015 vietetään säveltäjämestari Jean Sibeliuksen juhluvuotta: 8.12.2015 tulee kuluneeksi 150 vuotta hänen syntymästään. Sibeliuksen syntymäkaupungissa Hämeenlinnassa juhluvuotta vietetään erityisen näyttävästi. Tähän meidät velvoittaa jo yksistään se, että kaupunki on Sibeliuksen pääkaupunki, "World Capital of Sibelius".

Sibelius vietti Hämeenlinnassa lapsuutensa ja nuoruutensa. Hänen musiikillinen heräämisensä ja varttumisensa sävelten aistijaksi, teemojen "takojaksi" kuten hän itse sanoi, alkoi täällä. Kaupungilla olikin 1800-luvun lopulla tarjota tulevalle säveltäjäsankarilleen vireä ja monipuolinen konserttielämä. Hämeenlinnasta Helsinkiin rakennettu rautatie toi Hämeen keskukseen useita koti- ja ulkomaisia esiintyjä, joiden sävelkylvyissä Sibelius mielellään polskutteli. Sibeliuksen oma musiikillinen ura tähtäsikin jo heti alkuvaiheista lähtien kohti kansainvälisiä estradeita: hän saavutti suuria uneksimalla suuria.

Sibeliuksen musiikkia on vaikea kuvitella ilman Hämeenlinnan ikivanhaa historiaa, sen sijaintia kauppareittien risteyskohdassa, sen polttopisteasemaa Ruotsi-Suomen kuningaskunnan ja Venäjän suuriruhtinaskunnan osana, ilman sen nykyistä asemaa Suomen merkittävimmän kasvukäytävän keskellä. Sibelius ammensi sävellyksiinsä aiheita vanhoista

myyteistä, mutta loi samalla nyky-Suomen identiteetin. Hän otti vaikutteita lännestä ja idästä, mutta sai kaiken soimaan silti tunnusomaisen ja tunnustuksenomaisen suomalaiselta.

Kaiken tämän voi aistia ja kokea myös 2015 juhluvuonna Hämeenlinnassa. Kaupunkimme musiikki- ja tapahtumatarjonta on poikkeuksellisen suuri ja laadukas: Sibelius on vahvasti läsnä Verkatehtaan huippukonserteissa, lukuisissa kulttuuri-, luento- ja yleisötilaisuuksissa pitkin vuotta ja jopa kesäisessä kuumailmapallotapahtumassa. Golfiakin täällä pelataan Sibeliuksen hengessä. Suuren suosion ovat saavuttaneet Sibelius-fantasiat, jotka juhluvuonna ovat erityisen näyttäviä ja vaikuttavia. Kyllä tästä tarjonnasta jokainen varmasti oman juhlatapahtumansa löytää.

**Tervetuloa juhlimaan
kanssamme!**

Antti Vihinen

Hämeenlinnan juhluvuodet
Projektipäällikkö

Lue lisää

www.sib.fi

Kesäyliopiston kuulumisia

OPPIMISESTA ILOA

Häme osaa!

Elinikäistä oppimista ja osaamista

Hämeenlinnassa yli kymmenen toimijan joukko on tehnyt yhteistyötä elinikäisen oppimisen eteen jo viidettä vuotta. Hämeen kesäyliopiston lisäksi toimijoissa on mukana muita Hämeenlinnan oppilaitoksia sekä TE-toimiston ja elinkeinoelämän edustajia. Yhteistyö on kietoutunut valtakunnallisen Elinikäisen ohjauksen ja oppimisen kampanjan ympärille ja vuosittain tähän liittyen on järjestetty Elinikäisen oppimisen tapahtuma, jossa toimijat esittelevät koulutustarjontaansa ja osoittavat alueellista yhteishenkeä, kannustavat oppimaan ja olemaan uteliaita.

Vuonna 2014 toimijat totesivat yhteistyön sujuneen hienosti. Joukko on kasvanut ja toimintaa halutaan jatkaa ja kehittää. Lisäksi tapahtumasta halutaan vielä enemmän oman näköinen ja nimeksi Hämeenlinnassa annettiin Häme osaa! -tapahtuma. Vuoden 2014 Häme osaa! -tapahtuma järjestettiin Hämeenlinnan kaupunginkirjastolla 2.10. teemalla *Elinikäinen oppiminen ja oman osaamisen kehittäminen*. Tapahtumassa palkittiin perinteisesti Vuoden aikuisohjaaja sekä Vuoden aikuisopiskelija. Tänä vuonna Vuoden aikuisohjaaja valittiin Vanajaveden Opistosta ja tittelin sai **Julia Venemies**. Vuoden aikuisopiskelijaksi valittiin **Susanne Pietilä-Kettunen** Kiipulan ammattiopistosta. Onnea vielä kerran valituille!

Valtakunnallinen Elinikäisen ohjauksen ja oppimisen kampanja perustuu aiempien vuosien aikuisopiskelijan viikon hyviin kokemuksiin. Tarkoituksena on saada yhä enemmän huomiota teemoille elinikäinen oppiminen, ohjaus sekä työn ja koulutuksen liitto. Kampanjaviikkojen ja alueellisten tapahtumien tarkoitus on tiedottaa, motivoida, innostaa ja haastaa yhteistyöhön. Jujuna on kuitenkin ajatus kyvystä oppia kaikissa elämän vaiheissa, hyödyntää oppimista työelämässä sekä oppimisen ja opiskelun ilosta. Tätä me haluamme myös Hämeenlinnan seudulla edistää.

Häme osaa! -tapahtuma tullaan järjestämään jälleen ensi vuonna. Seuraa siis ilmoituksia ja tule tapaamaan toimijoita!

Avoimen yliopiston väylä tutuksi

Avoimet yliopisto-opinnot ovat kaikille kiinnostuneille ja opintoihin voi osallistua iästä ja pohjakoulutuksesta riippumatta. Hämeen kesäyliopiston ohjelmassa on tarjolla opintoja useasta eri yliopistosta. Opetus vastaa laajuudeltaan ja vaatimuksiltaan kunkin yliopiston opetusta.

Aiempien vuosien tapaan joitakin avoimen yliopiston opintoja voi suorittaa tutkintotavoitteisesti. Avoimen yliopiston väylällä tarkoitetaan sitä, että suoritettuaan riittävästi avoimen yliopiston opintoja, opiskelijalla on mahdollisuus hakea yliopistoon varsinaiseksi tutkinto-opiskelijaksi. Opiskeluoikeus myönnetään suoritettujen opintojen määrän, opintomenestyksen ja/tai valintakokeen perusteella. Avoimen väylän opiskelijakiintiöt ja hakukelpoisuuden ehdot vaihtelevat yliopistoittain

ja oppiaineittain. Tarkempia tietoja väylään liittyvistä asioista saa ao. avoimen yliopiston verkkosivuilta.

Hämeen kesäyliopistossa väyläopintoja ovat mm. oikeustieteiden (HTK) tutkintotavoitteiset opinnot.

Opintosetelistä tukea opiskeluun

Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä opintosetelityyppinen valtionavustus voi korvata tai alentaa opintomaksuja. Kohderyhmiä opintosetelille ovat maahanmuuttajat, työttömät, eläkkeellä olevat, ikääntyneet, alhaisen pohjakoulutuksen omaavat sekä opintonsa keskeyttäneet korkeakouluopiskelijat. Avustuksen määrä on vuodelle 2015 enintään 150 € / opiskelija. Opintoseteliä voi hakea Hämeen kesäyliopistosta.

Hämeen kesäyliopiston koulutustarjonta

Päivitetty tieto kesäyliopiston koulutuksista löytyy osoitteesta www.hameenkesayliopisto.fi/koulutustarjonta. Kurseille ilmoittautuminen onnistuu verkkolomakkeella. Koulutusohjelma 1/2015 ilmestyy helmikuussa ja on jaossa mm. kirjastoissa ja kirjakaupoissa. Lisätietoja saa Hämeen kesäyliopistolta.

Hämeen kesäyliopiston tarjoamat opinnot ovat avoimia kaikille kiinnostuneille. Kesäyliopiston opetus on maksullista, mutta hinnat ovat kohtuullisia. Järjestämme opetusta Hämeenlinnassa, Riihimäellä ja Forssassa. Lisäksi kursseja toteutetaan Santorinilla ja Kreetalla.

Lisätietoja
www.hameenkesayliopisto.fi
kesayliopisto@hame.fi
03-647 4070
www.facebook.com/hameenkesayliopisto

Soten adventtiaika

Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämislain luonnos sai odotetusti varsin kriittisen palautteen kuntakentältä ja monilta asiantuntijatahoilta. Muutostarpeita on tuotu esiin niin talouden, toimivuuden kuin perustuslainmukaisuudenkin näkökulmasta.

Kun taustalla on kahdeksan eduskuntapuolueen johtajien sopimus sote-uudistuksen yleisestä raamista, lainvalmistelua runtataan siihen muottiin vaikka saumat repeilevätkin. Marraskuu on ministeriöillä aikaa korjata lakiehdotuksen keskeisiä kohtia, jotta hallituksen esitys ehtisi adventiksi eduskuntaan ja se olisi ylipäätään mahdollista saada käsiteltyksi tässä eduskunnassa. Parlamentaarinen ryhmä on vielä lainvalmistelun päällystakkina vahtimassa sote-oppien puhtautta.

Hämeen liiton ja maakunnan kuntien yhteisillä lausuntolinjoilla on merkitystä varsinkin siihen, millaisiksi tuotantoalueet aikanaan värvätään. Myös muualla kuin meillä halutaan perustaa luontaisten, sairaanhoitopiirejä pienempiä mutta kuitenkin kymmenien tuhansien väestöpohjan tuotantovastuualueiden varaan. Hämeen aluerakenteeseen kolminapainen sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottaminen istuu: Forssan, Hämeenlinnan ja Riihimäen seutujen omat sote-palvelut ja niiden yhteisenä hoidettavat vaativat sosiaali- ja terveyspalvelut koko maakunnan asukkaiden tarpeisiin.

Hämeen liiton ja maakunnan kuntien yhteisillä lausuntolinjoilla on merkitystä.

Veikkaukseni on, että osassa maata tuotantovastuualueet muodostuvat nykyisten sairaanhoitopiirien kokoisiksi, osassa rakennetaan Hämeen tyyppisiä seutukuntamalleja ja sitten on vielä isoimpia kaupunkeja, jotka yksin voivat pyörittää pääosan sote-palveluista. Tärkeätä on edistää kansalaisten yhdenvertaista pääsyä palveluihin - mutta se ei tarkoita sote-alueiden ja tuotantovastuualueiden tasapäistämistä, vaan alueellisten olojen huomioon ottamista!

Maakunnan kokoiset tuotantoalueet voivat hyvin toimia kuntayhtyminä, mutta pienempiä muutaman kunnan yhteenliittymiä varten olisi hyvä säätää kevyemmästä palveluyhtymästä. Minimoitu hallinto, budjetit, varat, velvoitteet ja äänivalta suoraan asukaslukujen suhteessa. Näin vältettäisiin myös vastuukuntamallin perustuslakiongelmien.

Valtakunnan viisi sotealuetta toimisivat jättimäisinä kuntayhtyminä. Jotta niiden toiminnassa edes jonkinlainen demokratia toimisi, tarvitaan varmasti

muutakin kuin suppea hallitus ja pari kertaa vuodessa kokoontuva satapäinen yhtymäkokous. Kuntaliiton ehdottama alueellisesti ja poliittisesti tasapainotettu hallintoneuvosto toisi demokratiavajeeseen yhden ratkaisulinjan.

Vaikka sosiaali- ja terveyspalvelujen rahoituksen yksinkertaistaminen tulee tarkemmin ratkaistavaksi toisessa aallossa ensi vuoden mittaan, on jo järjestämislakiin saatava selvät takeet siitä, ettei rahaliikenne kunnista "miljoonapiirien" sotealueille ja sieltä takaisin tuottajille johda epäoikeudenmukaisiin tupla- ja triplatasauksiin. Uusittavan rahoituksen pitää kannustaa tehokkaasti tuotettuihin palveluihin eikä suinkaan rangaista ahkeria ja säästeliäitä!

Niin, paljon on oikaistavaa ja odotettavaa ennen kuin kääröt aukaistaan...

Johannes Koskinen

Hämeen maakuntahallituksen puheenjohtaja

YHTEISIÄ TAVOITTEITA, YHDESSÄ TEKEMISTÄ JA OSAAMISEN JAKAMISTA

Kanta-Hämeen luonnonvara-alan osaamiskeskittymä, tuttavallisemmin LUO Luonnonvara-alan verkosto, on käynnistynyt myötätuulessa. Yhteistyön käynnistämävaiheessa aktiivisia toimijoita löytyy HAMKista, Helsingin yliopistosta ja Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksesta (1.1.2015 alkaen Luonnonvarakeskus Luke). Lisäksi Linnan Kehitys Oy, FSKK Forssan seudun kehittämiskeskus Oy, Riihimäen tilat ja kehitys Oy sekä First Round Oy ovat jokainen osaltaan vauhdittaneet verkoston yhteistyötä. Mukana on myös yrityksiä ja järjestöjä. Yhteistyötä halutaan laajentaa niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Verkoston käynnistämistä rahoittavat vuosina 2014–2015 Hämeen liitto ja HAMK. Verkoston yhteistyön taustalla on sopimus pohjainen yhteistyö Hämeen liiton, Hämeenlinnan kaupungin, Helsingin yliopiston ja HAMKin välillä. Lisäksi vuonna 2013 rakennetun Häme-ohjelman yhtenä keskeisenä kärkenä on biotalous ja luonnonvarojen kestävä käyttö. Hämeen liiton merkitys verkoston käynnistäjänä on tärkeä, sillä yhteistyön rakentamisessa tarvitaan yhteisen näkemyksen kokoamista sekä yhteisistä tavoitteista ja toimintatavoista sopimista.

Asiantuntijoiden yhteistyötä

LUO-verkoston tavoitteisiin ja viestintään on vaikuttanut noin 80 osaaajaa. Toimintaan on osallistunut 190 asiantuntijaa. Asiantuntijat ovat käyttäneet yhteistyöhön aikaa yhteensä 150 työpäivää. Keskeisiä työryhmiä ovat johtoryhmä/ohjausryhmä, viestintätiimi, kehittämissiimi sekä oppimisympäristöjen yhteiskäytön yhteyshenkilöt. Lisäksi HAMKin sisällä on työryhmä, joka edistää yhteistyötä ja arvioi nykyistä toimintaa sekä hyödyntää luonnonvara-alaan liittyvää tulevaisuustietoa.

Viestintätiimi on yhdessä suunnitellut viestintäyhteistyön niin, että toimintatavat sopivat kunkin organisaation arkeen kuormittamatta liikaa. Pääviesti on suunniteltu yhdessä,

LUO-verkostolle on teetetty yhteinen esite, www-sivuilta löytyvät yhteistyön tavoitteet, yhteyshenkilöt, yhteistyöhön soveltuvat oppimisympäristöt ja yhteyshenkilöt sekä blogi, jossa esitellään yhteistyöverkoston toimijoita sekä yhteisiä onnistumisia ja pilotteja. Yhteistyöstä on kerrottu tiedotusluontoisesti kasvotusten jo yli 300 henkilölle.

Verkoston toimijat ovat laatineet yhteistyössä toimintasuunnitelman vuosille 2014–2015. Yhdessä halutaan ja voidaan tehdä tutkimus- ja kehittämissyhteistyötä ja hyödyntää nykyistä enemmän yhteisiä oppimisympäristöjä. Tavoitteena on myös mahdollistaa uuden tiedon hyödyntäminen liiketoiminnassa, yritys-yhteistyössä ja projektioppimisessa.

Yhteistyön hyötyinä nähdään osaajien verkoston vahvistuminen, vaikuttavamman tutkimus- ja kehittämistyön tekeminen sekä tutkimustiedon hyödyntämisen helpottaminen ja yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen lisääminen. Lisäksi opetusyhteistyö ja oppimisympäristöjen yhteiskäyttö hyödyntää resursseja tarkoituksenmukaisesti sekä mahdollistaa opiskelijoille, opettajille, tutkijoille, kehittäjille, yrityksille ja järjestöille laaja-alaisempia mahdollisuuksia sekä hyödyllisiä verkostoja. Yhteistyötä on tehty aikaisemminkin, mutta nyt halutaan lisätä yhteistyötä entisestään sekä kehittää toimintatapoja, joiden kautta yhdessä tekeminen helpottuu.

Luo-verkoston ohjausryhmän puheenjohtajana toimiva Helsingin yliopiston Lammin biologisen aseman johtaja **Janne Sundell** ja HAMKin vararehtori **Janne Salminen** odottavat paljon LUO-verkoston yhteistyöltä.

– Olemme laittaneet tavoitteet korkealle ja odotukset verkoston suhteen ovat suuret. Rakennamme verkostossa toimintaa, josta ihmiset kokevat saavansa tukea ja tarvittavia kontakteja, uutta yhteistyötä. Näin tulosta syntyy. Merkkejä tästä on jo, Janne Sundell sanoo.

Kuva 2. Applied Research Seminar on Digitalisation, Wellbeing and Bioeconomy kiinnosti: tapahtumaan osallistui 62 asiantuntijaa viidestä eri maasta. Kuva Joonas Pylvinen.

– Verkostolla on paikka näyttää vahvuutensa kansallisessa biotalouskentässä. Meidän vahvuudet nousevat kantahämäläisestä elinkeinorakenteesta, osaamispohjastamme ja maakunnallisesta tahtotilasta, Janne Salminen jatkaa.

Osaamisenvaihtoa ja yhteistyömahdollisuuksia

LUO-verkoston yhtenä keskeisenä työtapana on koota asiantuntijoita yhteen yksittäisten pilottien käynnistämiseksi ja yhteistyömahdollisuuksien etsimiseksi. Lokakuussa järjestettiin myös laaja-alainen kansainvälinen

yhteistyötapaaminen ja tutkijoiden verkostoitumistilaisuus teemalla digitalisaatio, hyvinvointi ja biotalous. Mukana ohjelman suunnittelussa ja toteutuksessa olivat LUO-verkoston organisaatioista HAMK, Helsingin yliopiston Lammin biologinen asema sekä MTT ja Vanaja-vesikeskus sekä Kiertokapula Oy.

Aito tarve löytää uusia ratkaisuja

Kaikkia osapuolia hyödyttävä yhteistyö nähdään mahdollisena ja tavoiteltavana. Oletuksena on, että yhdessä tekeminen, onnistumiset ja niistä viestiminen

lisäävät sitoutumista ja yhteistyöhalukkuutta.

Jatkossa yhteistyön lisääminen sekä toimintatapojen kehittäminen helpoiksi ja joustaviksi on keskeistä. Globaalisti ja lokaalisti on aito tarve löytää uusia ratkaisuja. LUO-verkoston vahva osaaminen kannattaa hyödyntää uusia ratkaisuja, tuotteita ja palveluita kehitettäessä.

Yhteistyöterveisin,
Anne Horila
LUO-verkoston projektipäällikkö

FAKTA

VERKOSTON YHTEISTYÖMUOTOJA

Tutkimus- ja kehittämissyhteistyö

- tutkimustiedon jakaminen ja hyödyntäminen
- yhteiset hankkeet ja pilotit
- verkostoitumismahdollisuudet

Oppimisympäristöjen yhteiskäyttö ja opetusyhteistyö

- HAMK
- Helsingin yliopisto,
- MTT Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus
- (1.1.2015 alkaen Luonnonvarakeskus Luke)

Uuden tiedon hyödyntäminen liiketoiminnassa

- tutkimustietoa yrityksille ja yrittäjiksi aikoville
- projektioppiminen ja yrittäjämäinen asenne keskeiseksi
- verkostoitumistilaisuuksia tutkijoille, opettajille, opiskelijoille ja yrityksille

//

Osallistu, tykkää ja seuraa:

- www.hamk.fi/luo
- Facebook: LUO Luonnonvaralan verkosto
- Twitter: Tulevaisuuden ikkuna, @LaaksoAnne

KASVUKÄYTÄVÄT

kansallisen kasvun kivijalaksi

Syyskuun lopulla työ- ja elinkeinoministeriö ja liikenne- ja viestintäministeriö järjestivät kuudettatoista kertaa kaupunkipolitiikan vuotuisen pääapahtumansa. Kaupunkifoorumi-nimeä kantava kovatason yleisötilaisuus toteutettiin tänä vuonna yhteistyössä Hämeenlinnan kaupungin kanssa, Hämeenlinnan Verkatehtaalla. Sekä teema – kasvukäytävät, älykäs liikenne ja asemanseudut – että tapahtumapaikka osuivat kohdalleen, ja Verkatehtaan kongressikeskukseen saatiin ennätysyleisö. Normaalin kahdensadan osallistujan sijasta Hämeenlinnassa kokoontui noin kolmesataa kaupunkipolitiikan johtajaa, päättäjää, asiantuntijaa ja elinkeinoelämän vaikuttajaa.

Intensiivisiä esityksiä seurasi vilkas keskustelu sekä Vanaja-salissa että sen ulkopuolella. Jo avajaispäivän ensimmäinen keynote-puhuja, YIT:n Senior Vice President **Juha Kostiainen**, johdatti foorumiyleisön suoraan asian ytimeen. Kostiainen havainnollisti menneen kehityksen avulla tulevaisuuden todennäköisintä polkua. Näyttää vahvasti siltä, että kaupungistumiskehitys jatkuu edelleen Suomessakin, että muuttovoitto keskittyy, ja että suurten kaupunkien vaikutusalueet laajenevat vyöhykkeisesti.

Kaupungeista vyöhykkeisiin – palleroista ameeboihin

Kahden viimeisen hallituskauden aikana maassamme on nostettu suuret kaupunkiseudut monella tapaa tarkastelun keskiöön. Kaupunkiseutujen kehittämistä varten on jopa rakennettu uusia instrumentteja. Tästä on esimerkkinä

mm. kasvuun tähtäävä suora sopimusmenettely kaupunkiseutujen ja valtion välillä (kasvusopimus), jota INKA (Innovatiiviset kaupungit) -ohjelma osaltaan täydentää. Panos–tuotos-suhteen näkökulmasta kaupunkiseutukeskeisyys onkin ollut luonteva ensimmäinen askel, panokset kaupunkiseutuihin tuottavat myös tulosta.

Kaupunkikeskeinen tarkastelu ei kuitenkaan tässä ajassa enää riitä, Suomen kuva kun ei enää koostu itsenäisistä kaupunkiseutujen muodostamista palleroista. Kaupunkiseudut ja niiden muodostamat aluetaloudet ovat jo hyvän aikaa verkottuneet; osittain tai kokonaan kasvaneet yhteen, ja näin muodostaneet sekä rakenteellisia että toiminnallisia vyöhykkeitä. Nämä uudet ameebamaiset kokonaisuudet elävät, kasvavat ja kehittyvät yli erilaisten hallinnon rajojen ja ohi virallisten prosessien.

Arkkitehtina sanoisin, että suomalaisessa aluekehittämisessä ja kasvun politiikassa olisi viimeistään nyt noustava mittakaavallisesti *yhdyskuntarakenteen tasolta aluerakenteen tasolle*. Kaupunkiseutukeskeinen tarkastelu on tapahtunut

yhdyskuntarakenteen mittakaavassa. Vyöhykkeiden muodostamat toiminnalliset alueet alkavat kuitenkin jo olla niin laajoja ja monimutkaisia, että niitä tarkasteltaessa on kohottauduttava korkeammalle lentokorkeudelle, aluerakenteen tasolle. Samalla kuvaan tuleekin mukaan staattisten yhdyskuntarakenteen elementtien (kaupunkirakenne ja aluevaraukset, liikenneverkko) lisäksi myös dynaamisia, liikkuvampia tekijöitä. Aluerakenteen tason tarkastelussa

Kuva Seppo Haavisto

Viimeistään nyt on noustava mittakaavallisesti yhdyskuntarakenteen tasolta aluerakenteen tasolle, Anna-Mari Ahonen painottaa.

Kuva Annukka Vines

Kaupunkikeskeinen tarkastelu ei tässä ajassa enää riitä.

pääsemme ottamaan huomioon myös tavaroiden, materiaalin, energian, ihmisten ja talouden erilaisia virtoja. Kokonaisuksia voidaan kehittää uskottavasti vasta Ison Kuvan kautta.

Esimerkiksi Suomen kasvukäytävä HHT muodostaa kokonaisen liikennejärjestelmän. Tuntuu itsestäänselvältä, että sitä pitäisi tällaisena ehjänä toiminnallisena kokonaisuutena myös kehittää. Kysymys on paitsi infrausta, myös infran päälle suunniteltavista ja toteutettavista palveluista, liikenteen ekosysteemistä. Tällä hetkellä todellisuus on tunnetusti aivan toista. Risainen ja puutteellinen palvelusortimentti kertoo ristiriitaisesta kehittämispolitiikasta. Se kertoo myös hallinnon rajoista, jotka monimutkaisen

syntyhistorian vuoksi ovat asettuneet nykyisille paikoilleen, eivätkä tue olemassa olevaa toiminnallista kokonaisuutta, puhumattakaan uuden vientikelpoisen liiketoiminnan synnyn tukemisesta.

Juuri vientivetoinen tuotanto on kuitenkin ainoa keino saattaa kansantaloutemme jälleen tasapainoon. Kaupunkifoorumin toisen päivän aamun keynote speaker vuorineuvos **Kari Neilimo** kuvasi uuden talouden draivereita, liiketoiminnan malleja, menestyskonsepteja ja suomalaisyrityksiä globaalissa markkinassa, jossa ansaintalogiikat muuttuvat kovalla vauhdilla. Muutoksen ja haasteen suuruudesta ja kovasta kilpailusta huolimatta Neilimon viesti oli kuitenkin kasvukäytäväalueen kannalta

rohkaiseva. Osaavan työvoiman saata-
vuus, hyvä infra, laadukas elinympäristö
ja kansallisesti ottaen muuta maata pie-
nempi paikkaeritelmä tekevät suomalaisesta
kasvukäytävästä houkuttelevan sijain-
tialustan vientiyritykselle – tai yhtä hyvin
kansainväliselle yritykselle, joka ankkuroituu Suomeen.

Julkinen sektori: vähemmästä irti enemmän?

Vaikka Kanta-Hämeen alueella meneekin vielä siedettävästi, olemme kansakuntana ajautumassa taloudelliseen kriisiin. Kehityksen suunta on ollut huolestuttavan pysyvästi laskeva, ja kulma alkaa nyt olla pelottavan jyrkkä. Lisäksi näköpiirissä on monia vakavia uhkia, joista osa on jo realisoitumassa. Meillä ei jatkossa olisi varaa epäonnistua sen paremmin tulotalouden kuin menotalouden hoitamisessa, mutta juuri tällä hetkellä näkymä on lähinnä karmaiseva kummankin puolen osalta.

Suomen kuntataloudessa tulo- ja meno-
puolen painotukset vaihtelevat alueitain. Tampereen yliopiston emeritusprofessori **Pentti Meklin** on joskus hyvin todennut, ettei Suomessa ole yhtä kuntataloutta, vaan kaksi: kasvu-Suomen kuntatalous, jossa tulotalous korostuu, ja syrjä-Suomen kuntatalous, jossa puolestaan korostuu menotalous. Pitkään vallinnut vastakkainasettelu kaupunkien ja maaseudun kehittämisen välillä tuntuu nykyisessä talouden tilanteessa jokseenkin hedelmättömältä aluekehittämistä koskevan poliittisen keskustelun lähtökohdalta. Vyöhykkeiden kehittäminen on pääsääntöisesti tulotalouden kehittämistä. Itse vyöhykkeisiin sisältyy sekä maaseutumaisia että kaupunkimaisia osia, joista kummallakin on kasvukäytäväkokonaisuudessa ja myös kasvukäytävän aluetaloudessa oma tärkeä roolinsa.

Bioenergian monet muodot, ruokatuotanto valmius- ja normaalitilanteessa sekä matkailu- ja virkistyselinkeinot ovat esimerkkejä kasvukäytävän maaseutumaisien osien tärkeistä vastuista. Tulevaisuudessa Suomen kasvukäytävän maaseutumaiset osat saattavat esimerkiksi tuottaa kaiken Helsingin kaupungin

tarvitseman lämmön, ja vielä kotimaisella metsäenergialla. Lisäksi vyöhykkeiden kasvuväikutys ympäröivään maaseutuun säteilee laajalle, ja tätä säteilyä on syytä myös tukea. Hämeessä tämä on hyvin ymmärrettykin.

Epätarkoituksenmukaisten arvolatauksien sijasta kansallisten panostusten pitäisi perustua objektiiviseen arvioon siitä miten tällä rajallisella kansallisella kehittämisresurssillamme saamme aikaan mahdollisimman tehokkaan kansallisen tuoton. Minkäänlaisen muun ajattelutavan ei pitäisi olla edes mahdollista. Mitä sitten julkinen sektori voisi seuraavaksi tehdä kansallisen alueidenkehittämistyön optimoimiseksi?

Ensimmäisessä vaiheessa esimerkiksi metropolilainsäädäntöön tulisi lyhyt ja suurpiirteinen maininta siitä, että joihtakin metropolialueelle kehitettäviä toimintamalleja olisi mahdollista soveltaa muillakin, käytävämäisillä kasvun alueilla. Voisimme myös ottaa käyttöön käytävämäisten kokonaisuusien taajuudelle viritetyn Kasvuposimus 2.0 –version, joka toimisi työkaluna niin Suomen kasvukäytävän, Pohjoisen kasvuvyöhykkeen kuin muidenkin vyöhykkeiden kehittämisessä. Nämä toimet eivät kuitenkaan läheskään riitä.

Kasvukäytävänäkökulman tulisi esimerkiksi olla läsnä valtion aluehallinnon meneillään olevassa uudistuksessa. Jos aluehallinnon uudistuksen lopputulos olisi optimaalinen, näkisimme valtion ja kuntien aluehallinnon jatkossa alueellisesti kohtaavan. Lisäksi näkisimme aluehallinnon rajojen mukailevan käytävämäisiä vyöhykkeitä siten, että tulevaisuudessa tämän maan toiminnallisia aluerakenteita olisi mahdollista loogisesti ja johdonmukaisesti kehittää. Meillä olisi jossakin vaiheessa tätä tarkoitusta varten jopa organisaatiot ja prosessit. Silälä ei liene väliä sanottaisiinko näitä organisaatioita elyiksi, maakuntaliitoiksi tai vaikka aluekehitysluotoiksi, mutta niitä olisi vähemmän kuin nykyään ja niillä olisi tarkoituksenmukaiset toiminta-alueet.

On sanomattakin selvää, että seuraavassa hallitusohjelmassa kansallisen

Mitä julkinen sektori voisi seuraavaksi tehdä kansallisen alueidenkehittämistyön optimoimiseksi?

kasvun kiihdyttämistoimien pitäisi perustua aluerakenteen toiminnallisiin kokonaisuuksiin. Tämä on myös looginen seuraava askel kahden edellisen hallituskauden aikana tehdyille valinnoille. Nykyisessä kriisiytyvässä kansantalouden tilanteessa on pystyttävä yli puolue-
rajojen tunnustamaan tosiasiat, ja pitämään niitä tulevan työn lähtökohtina.

Viaton kysymys: AJATELKAA JOS maamme aluekehittämisjärjestelmä ja siihen liittyvä lainsäädäntö olisikin varta vasten suunniteltu kansallisen kasvun kiihdyttämistä varten! Sehän näyttäisi aivan erilaiselta kuin nykyään.

Lopuksi nykyisen talouden ahdingon innoittamana vielä toinenkin kysymys: onko meillä kansakuntana tosiaan varaa tietoisesti alisuorittaa, edelleen? Näin tiukassa paikassa lähtötilanteen ei missään tapauksessa pidä antaa lannistaa. Nyt jos koskaan tarvitaan kovia päätöksiä, väsymätöntä työtä ja innostunutta otetta! XVI Kaupunkifoorumin synnyttämän keskustelun perusteella tämän kaiken pitäisi olla täysin mahdollista.

Anna-Mari Ahonen

Kirjoittaja on koulutukseltaan arkkitehti / SAFA, ja toimii nykyään Suomen kasvukäytävä -verkoston projektijohtajana. Hän on aiemmin työskennellyt mm. Janakkalan kunnanjohtajana.

Lisätietoja:
www.suomenkasvukaytava.fi

Yhteinen tahtotila maakunnan liikennejärjestelmän kehittämiseksi

Kanta-Hämeeseen valmistui keväällä 2014 liikennejärjestelmäsuunnitelma. Suunnitelman osapuolet, Hämeen liiton jäsenkunnat ja Hyvinkään kaupunki, Liikennevirasto ja Uudenmaan Ely-keskus sekä Hämeen liitto, allekirjoittivat Forssassa 16.9.2014 Kanta-Hämeen liikennejärjestelmän kehittämistä koskevan aiesopimuksen. Aiesopimus on sopijaosapuolten yhteinen näkemys Kanta-Hämeen liikennejärjestelmän kehittämiseksi asetettavista tavoitteista sekä lähivuosina toteutettavista ja edistettävistä toimenpiteistä. Osapuolet sitoutuvat edistämään tavoitteiden toteutumista sekä edistämään ja toteuttamaan esitettyjä toimenpiteitä käytävissään olevien resurssien puitteissa.

Aiesopimuksessa on listattu myös valtakunnan tasolla edistettävät merkittävimmät väylien kehittämistoimenpiteet. Tällaisiksi kärkihankkeiksi on nostettu:

- **Helsinki–Hämeenlinna–Tampere-vyöhykkeen maankäytön ja liikenteen kokonaisuuden kehittäminen.** Siihen liittyvät mm. vt 3:n liittymien toteuttaminen, joista

ajankohtaisin on Arolammin eritasoliittymän rakentaminen Riihimäellä

- **vt 2:n** liikenneturvallisuuden ja välityskyvyn parantaminen
- **Helsinki–Riihimäki-radnan kapasiteetin lisääminen** ja varautuminen maankäyttölisesti neljään raiteeseen Riihimäeltä pohjoiseen.
- **Valtatien 10 järjestelyt** Hämeenlinnassa välillä vt 3–Eteläinen. Ensimmäisenä jatkotoimenpiteenä Hattelmala–Siiri kohteiden jäsennöinti ja toteutuksen ohjelmointi
- **Kt 54 palvelutason parantaminen** Riihimäen seudulla, erityisesti välillä Loppi kk–Riihimäki–Oitti

Listan kohteilla on erilaiset toteutusvalmiudet. Tästä syystä hankkeet eivät ole

tärkeysjärjestyksessä. Suunnitelman toteutumista edistämään ja seuraamaan perustetaan maakunnallinen, Hämeen liiton vetovastuulla toimiva liikennejärjestelmätyöryhmä. Siinä ovat edustettuina seutukunnat, liikenneviranomaiset ja kaupakamarit.

Liikennejärjestelmäsuunnitelmaan voit tutustua Hämeen liiton nettisivuilla osoitteessa www.hameenliitto.fi/alue-suunnitteluhankkeet.

Lisätiedot

suunnittelujohtaja **Heikki Pusa**,
heikki.pusa@hame.fi
 tai puh.0500 483642

Kuva aiesopimuksen allekirjoitustilaisuudesta Forssassa 16.9.2014. Allekirjoittamassa Riihimäen kaupunginjohtaja Seppo Keskiruokanen. Vuoroaan odottelevat Jokioisten kunnanjohtaja Jarmo Määttä, Hattulan kunnanjohtaja Heidi Rämö ja Ypäjän kunnanjohtaja Vesa Ketola

Tahto-seminaari oli katsaus tulevaan

Hämeen liiton elokuussa järjestämä Tahto-seminaari oli kattava katsaus teollisuuden tilasta. Synkistä luvuista huolimatta tilaisuudessa nähtiin myös valonpilkkuja. Esimerkiksi cleantech ja biotalous ovat mahdollisuuksia, joista voidaan ammentaa elinvoimaa tulevaisuudessa myös maakuntiin.

Valmistavan teollisuuden mahdollisuuksista puhui kansliapäällikkö **Erkki Virtanen** työ- ja elinkeinoministeriöstä. Virtanen muistutti talouskasvun karuista faktoista.

Elinkeinoelämän keskusliiton johtaja **Leena Mörttinen** latasi puheenvuorossaan ilmoille teollisuuden kilpailukyvyntilanteen. Vertailu muihin maihin kertoi, että Suomen talous yskii niilläkin alueilla, joilla toiset maat ovat jo nousseet pohjasta.

Ratkaisua maakunnallisestikaan ei löydy yhdestä osoitteesta, mutta yhdeksi lääkkeeksi Mörttinen tarjosi Team Finland -ajattelua – yhteistyötä eri alueiden välillä, joka toimisi esimerkiksi matkailusektorilla.

Ruukki Metals Oy:n tehtaanjohtaja **Jarmo Kastell** avasi tehtaan yhteistyökuvioita, jotka ovat laajat niin alihankkijoiden, raaka-ainetoimittajien, logistiikan kuin yhteiskuntasuhteidenkin suuntaan. Päätäjiltä hän toivoi uskallusta pysyä valitussa linjassa.

Tilaisuuden moderaattorina toimi Hämeen Sanomien päätoimittaja, toimitusjohtaja **Pauli Uusi-Kilponen**. Päätössanat lausui tuolloin maakuntavaltuuston puheenjohtajana ja kansanedustajana toiminut nykyinen ympäristöministeri **Sanni Grahn-Laasonen**.

Hämeen liiton ajankohtaiset asiat esitteli maakuntajohtaja **Timo Reina**.

Teksti Jenni Manninen/Viestintä Manninen
Kuvat Jenni Manninen ja Jaana Laakso

Tahto-palkinnon saaja nousi tuhkasta

Jokioisten Leipä ansaitsi ensimmäisen Hämeen liiton jakaman Tahto-palkinnon sisukkuudella ja yhteisellä tahdolla. Tulipalo tuhosi leipomon kivijalkaa myöten vuonna 2013, mutta yritys nousi jaloilleen nopeasti.

//
– Ilman loistavaa henkilökuntaa, kumppaneita ja Jokioisten kuntaa emme olisi onnistuneet.

Uusien tilojen remontointi aloitettiin heti tulipalon jälkeen. Leipomon toiminta ei pysähtynyt kuin toviksi, sillä muiden toimipisteiden ja kumppaneiden avulla Jokioisten Leipä pystyi toimittamaan asiakkailleen tuotteita jo seuraavalla viikolla.

– Ilman loistavaa henkilökuntaa, kumppaneita ja Jokioisten kuntaa emme olisi onnistuneet, sanoi palkinnon vastaanottanut toimitusjohtaja **Seppo Virtanen**.

Hämeen maakuntahallitus jakaa vuosittain Hämeen tahto -palkinnon merkittävästä toiminnasta Kanta-Hämeen maakunnan kehittämiseksi.

Lasisen Hämeen Tahto -palkinnon on suunnitellut riihimäkeläinen Lasismi, pääsuunnittelijanaan lasimuotoilija **Helmi Remes**.

Teksti Jenni Manninen/Viestintä Manninen
Kuvat Jaana Laakso

TAITAMO- TOIMINTAMALLIA RAKENTAMASSA

Projekti tuo ammatillisen opetuksen lähemmäs alueen työelämää.

Työelämälähtöisyydellä ammatillisen osaamisen aitoon monipuolistumiseen eli tuttavallisemmin **Taitamo-projektin** tärkeimpänä tavoitteena oli rakentaa hyrialainen toimintamalli aktiiviseen yritysrajapintatyöskentelyyn. Tällä toimintamallilla tuetaan opiskelijoiden työelämävalmiuksia sekä sitä kautta ammattitaitoisen ja yrittäjyysorientoituneen työvoiman saamista alueelle. Toimintamallilla tavoitellaan henkilöstön työelämäverkostojen laajentumista ja Hyrian työelämälähtöisen pedagogiikan kehittämistä.

Hämeen liitto tuki tämän mallin rakentamista vuodesta 2012 asti Euroopan aluekehitysrahaston rahoituksella.

Taitamo-toimintamalli tukee Hyrian työelämälähtöisen pedagogiikan käytännön tekemistä:

1. Opiskelijat työelämässä

Opiskelijat pääsevät soveltamaan ja laajentamaan tietojaan omalla alallaan työskentämisen sekä työelämälähtöisten opiskelijaprojektien aikana. Taitamo-mallissa kehittämiskohteena oli erityisesti projektimainen

oppiminen. Tämä tullaan mahdollistamaan jatkossa siten, että nk. työelämäprojektit ovat merkittävä osa nuorten ammatillista peruskoulutusta.

Projektiohjelmien aikana opiskelijat

- saavat ensin projektitoiminnasta perustietoa Projektiosaamisen ABC -opinnoissa.
- pääsevät soveltamaan taitojaan käytännössä työelämälähtöisissä projekteissa.

- oppivat, millaista on työskennellä projektissa (ideointi, suunnittelu, toteutus ja päätös)
- oppivat työelämän kanssa tarvittavia vuorovaikutustaitoja.

2. Opettajat ja kouluttajat työelämässä

Hyrian tavoitteena on, että tulevaisuudessa kaikki opettajat käyvät vähintään kerran vuodessa työelämäjaksolla oman alansa yrityksessä. Eli opettaja etsii itselleen alansa yrityksen, jossa tekee töitä minimissään viikon ajan, tutustuu samalla alansa töihin ja osaa- mistarpeisiin sekä suunnittelee yrityksen kanssa jatko yhteistyötä (projektit, työssäoppiminen, yrityksen koulutustarpeet jne).

Työelämälähtöisissä projekteissa opettajat puolestaan toimivat projektiryhmien ohjaajina ja ovat tiiviisti yhteydessä projektin asiakasyritykseen.

Tällä mallilla Hyria kehittää työelämälähtöisyyttään eli tuo ammatillisen opetuksen lähemmäksi alueen työelämää.

Lisätietoja: Taitamo-hankkeen projektipäällikkö/asiakasvastaava **Elina Oinaanoja**, elina.oinaanoja@hyria.fi

Kuva: Mari Kaikkola

Kansainvälisten rahoitusohjelmien merkitys maakunnan kehittämässä kasvaa

Vajaa vuosi sitten hyväksytyin maakuntamme kehittämistä linjaavan Häme-ohjelman painopisteet ovat: kasvukäytävät ja saavutettavuus, monipuolinen asuminen ja hyvinvointi, biotalous ja luonnonvarojen kestävä käyttö, valmistavan teollisuuden mahdollisuudet, kansainvälistyminen ja vetovoima sekä hämäläinen toimintatapa. Kansainvälistymistä yhtenä kärkenä ei suinkaan pidä ymmärtää niin, että se olisi jotenkin muista painopisteistä erillinen prosessi. Oikeastaan juuri päinvastoin! Sillä kansainvälistä toimintaa pitäisi nimenomaan ja erityisesti saada aikaan noilla muilla maakunnan kärjiksi valikoituneilla aloilla. Kansainvälistyminen ei enää ole itseisarvo sinänsä, kuten se ehkä oli parikymmentä vuotta sitten heti Euroopan unioniin liittymisen jälkeen, vaan yksi keino kehittää omaa toimintaa tarvelähtöisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Erinomaisen mahdollisuuden tähän tarjoavat EU:n kansainväliset rahoitusohjelmat, etunenässä Euroopan alueellisen yhteistyön ohjelmat (EAY).

Kantahämäläiset toimijat voivat hakea kehittämistoimiinsa rahoitusta kolmesta eri EAY-ohjelmasta, Keskisen Itämeren, Itämeren alueen sekä Interreg EUROPE -ohjelmasta. Ohjelma-alueet näissä ohjelmissa vaihtelevat, samoin teemat ja rahoitettavien toimenpiteiden luonteet, mutta yhteinenkin piirre näille alueellisen yhteistyön ohjelmille löytyy. Kannattaa pohdita sitä, miksi kehittämissuunnitelma olisi tuloksetkaampi toteuttaa usean eri Euroopan alueen yhteistyönä, kuin että se tehtäisiin kullakin alueella omana projektinaan. Jos tähän kysymykseen löytää perustellun vastauksen, kannattaa rahoitushakemusta näihin ohjelmiin alkaa suunnittelemaan ja kumppaneita etsimään. Toisin sanoen alueiden välisellä yhteistyöllä täytyy olla jotain lisäarvoa, tämä on se EAY-ohjelmien ”viisasten kivi”.

Kuvateksti: Hämeen liitto on auttanut maakunnan toimijoiden kansainvälistymistä mm. Interreg IVC-rahoitteisen CREATOR-miniohjelman avulla, jonka päätös-konferenssissa olivat esillä myös ohjelmasta rahoitetut projektit.

Erilaiset kehittämishankkeet toimivat kansainvälistymisen välineenä julkisille kehittämistoimijoille ja oppilaitoksille. Kansainvälisten hankkeiden kautta voidaan ja pitääkin luoda pohjaa myös yritysten kansainvälistymiselle, joka on maakunnan kansainvälistymisen ydinasia. Yhä useamman maakunnan yrityksen soisi näkevän kansainvälistymisen mahdollisuutena oman liiketoiminnan kehittämiseksi ja kasvattamiseksi. Tällaisten kasvu- ja kansainvälistymishakuiden yritysten tunnistaminen ja auttaminen eteenpäin on maakunnan kv-toimijoiden yhteinen tehtävä.

Parhaillaan päivitetään Hämeen liiton kansainvälisten asioiden suunnitelmaa, joka täydentää ja täsmentää meneillään olevaa koko liiton strategian päivitystä. Suunnitelman laatiminen on siinäkin mielessä perusteltua juuri nyt, kun juuri alkaneella ohjelmakaudella on huomattavasti vähemmän kehittämissuunnitelmia sekä rakennerrahastojen että kansallisten ohjelmien kautta tarjolla Kanta-Hämeeseen. Kyseessä ei ole koko maakunnan kansainvälistymisen strategia, joita niitäkin on joskus takavuosi- na rakenneltu, vaan suunnitelma siitä, mikä on Hämeen liiton luonteva rooli koko maakunnan kansainvälistymiskehityksen tukemisessa. Niin kuin monessa muussakin asiassa, näyttäisi se kansainvälistymisen osalta olevan erityisesti edellytysten luomista eri tavoin muille toimijoille.

FAKTA

Lisätietoja:

- Keskisen Itämeren ohjelma: www.centralbaltic.eu/2014-2020
- Itämeren alueen ohjelma: www.interreg-baltic.eu
- Interreg EUROPE -ohjelma: www.interreg4c.eu/interreg-europe

Muita kansainvälisiä rahoitusohjelmia:

- Tutkimuksen ja innovaatioiden Horisontti 2020 -ohjelma, www.ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en
- Koulutuksen kehittämiseen ja ihmisten liikkuvuuden tukemiseen painottuva ERASMUS+ www.ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus
- Ympäristö- ja ilmastotoimien rahoitusohjelma LIFE, www.ec.europa.eu/environment/life
- Kulttuurin ja luovien alojen Luova Eurooppa -ohjelma, www.ec.europa.eu/programmes/creative-europe
- Yritysten kilpailukyyn ja kansainvälistymisen tukemiseen tarkoitettu COSME-ohjelma, www.ec.europa.eu/enterprise/initiatives/cosme

Kuntaliiton toimitusjohtaja Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma uskoo kuntasektorin uudistusten vievän lopulta parempaa kohti.

Valtion taloudellisen tutkimuslaitoksen toimitusjohtaja Antti Moisio peräänkuulutti tutkimusta päätöksenteon tueksi.

Kuntapäivä kuvasti muutoksen aikaa

Hämeen liiton yhdessä Suomen Kuntaliiton kanssa järjestämä Kanta-Hämeen maakunnan kuntapäivä kokosi kuntapäätäjät pohtimaan ajankohtaisia aiheita. Tilaisuudessa puheenaiheiksi nousivat erityisesti sote-järjestämislain uudistus sekä valtionosuuksien leikkaukset.

Teksti Jenni Manninen/Viestintä Manninen

Kuvat Jenni Manninen ja Jaana Laakso

Päivä aloitettiin medialounaalla, jossa päivän esiintyjät vastasivat toimittajien kysymyksiin.

Kuntapäivän ohjelmassa kuultiin kovaa faktaa kuntasektorilta, jota latasi saliin Kuntaliiton toimitusjohtaja **Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma**.

– Muutoksen aika on täällä, mutta täytyy sanoa, että vähempikin riittäisi, hän tiivistä tuntonsa.

Mäki-Lohiluoma uskoi uudistusten vievän lopulta parempaa kohti, mutta piti niiden aikataulutusta mahdollisena.

Kuntaliitto on antanut sote-laista lausuntonsa, jossa todetaan muun muassa, että palvelujen tuottavuuden

ja vaikuttavuuden lisääminen lakiin on välttämätöntä. Lakiin on jäämässä liikaa tulkinnanvaraisia kohtia. Jatkovalmistelua tarvitsevat monet osa-alueet: palvelujen järjestäminen, tuottaminen, hallinto, rahoitus, omaisuusjärjestelyt.

Tutkimusta päätösten tueksi

– Mistä voimme vielä säästää tai mikä parantaisi tuottavuutta? kysyi Valtion taloudellisen tutkimuslaitoksen tutkimusjohtaja **Antti Moisio**. Hän peräänkuulutti tutkimusmenetelmien käyttöä päätöksenteon pohjana. Luotettavan tiedon saaminen on hankalaa, ja kuntia on vaikea vertailla keskenään. Samankokoisissakin kunnissa voi olla monta erilaista muuttujaa.

Päivän aikana kuultiin myös valtiovarainministeriön **Sonja Manssila**, joka

kertoi meneillään olevista kuntakokeiluista.

Sibelius-juhlavuoden 2015 ohjelmaa esitteli konserttituottaja **Tatu Pohjola** Sibelius Celebrationsista.

Sibeliuksen musiikkia esitti päivän lomassa pianisti **Tuomas Nikkanen**.

Katse pitkälle eteenpäin

Kuntapäivän lopuksi kuultiin Tampereen yliopiston tutkimusjohtaja ja Hämeen kesäyliopiston tiederehtori **Jarmo Vitelin** ajatuksia asenteen merkityksestä tulevaisuuden menestyksessä.

Kuntapäivän avauspuheenvuorossa Hämeen maakuntahallituksen puheenjohtaja, kansanedustaja **Johannes Koskinen** totesi, että nyt kaivataan tarpeeksi

Video ja esitykset

tilaisuudesta löytyvät

Hämeen liiton nettisivuilta
hameenliitto.fi

pitkälle tulevaisuuteen katsomisen taitoa, jotta emme jää pääkaupunkiseudun nukkumalähiön rooliin.

Tilaisuuteen lähetti yhteistyöterveisensä myös ympäristöministeri **Sanni Grahn-Laasonen**.

Hämeenlinnan kaupungin tervehdyksen tilaisuuteen toi apulaiskaupunginjohtaja **Juha Isosuo**. Puheenjohtajana toimi Hämeen liiton maakuntajohtaja **Timo Reina**.

Hämeen vaalipiirin kansanedustajat tutustuivat Hämeenlinnan vankilan toimintoihin ja kehittämisenäkymiin

Hämeen vaalipiirin kansanedustajat ja ministeri **Päivi Räsänen** vierailivat Hämeenlinnan vankilassa ja tutustuivat johtaja **Samuli Laulumaa** ja Vanajan vankilan johtaja **Kaisa Tammi-Moilasen** johdolla Hämeenlinnan vankilan toimitiloihin, toimintoihin ja vankilan kehittämissuunnitelmiin sekä Hämeenlinnan avovankilatoimintoihin.

Hämeenlinnan vankilan ja avovankilan kannalta on tärkeää, että toiminta Hämeenlinnassa jatkuu ja että toimintaa voidaan edelleen kehittää ja toimitiloja nykyaikaistaa.

Hämeenlinnassa on toiminut vankila 1300-luvulta lähtien, joten perinteet ovat pitkät ja alan erikoisosaamista on saatu kertymään Hämeenlinnaan jo pitkältä ajalta. Erikoisosaamista Hämeenlinnassa on erityisesti vankilassa tehtävien valtakunnallisten toimintojen, kuten naisvankilana toimimisen ja vankisairaalan osalta. Hämeenlinnan vankila onkin Suomen ainoa naisvankila ja siellä toimii valtakunnallisesti ainoa perheosasto, johon sijoitetaan tutkintavankeudessa olevia vanhempia lapsineen. Lisäksi Hämeenlinnan vankilan alueella toimii valtakunnallinen vankisairaala. Hämeenlinnan vankilalla on myös muita valtakunnallisia tehtäviä, kuten pesula- ja vaatehuolto-toiminta sekä lääkekeskustoiminta.

Hämeenlinnan vankila on oma-aloitteisesti rakentanut strategiaa, joka soveltuu niin nykyiseen taloustilanteeseen kuin tulevaisuuden kriminaalipolitiikkaan. Vaalipiirin kansanedustajat olivat yksimielisiä siitä, että Hämeenlinnan vankilan toimintaa on valtakunnallisestikin tarkastellen tarkoituksenmukaista ja perusteltua jatkaa ja kehittää edelleen kehittämissuunnitelman mukaisesti.

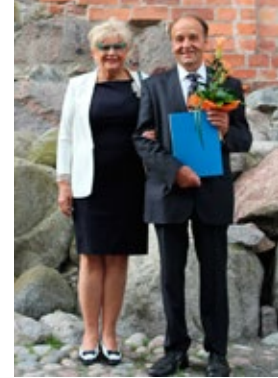
Rikosseuraamuslaitos julkisti Suomen vankiloiden toimitilavision päivityksen 31.10.2014.

Kuva: Ville Välimäki, YLE Häme

Valtakunnallisia **Kotiseutupäiviä** vietettiin Hämeenlinnassa ja ympäri maakuntaa.

Tasavallan Presidentin **Juhani Hongalle** myöntämää professorin arvonimeä juhlistettiin Hämeen linnalla Tahto-seminaarin yhteydessä.

Leena Haavisto ja Johannes Koskinen kruunasivat vuoden 2014 **Rapukuninkaalliseksi Kari Viitamäen.**

Hämeen liiton johtoryhmä piti strategia 2020 -seminaaria Hämeenkoskella ja vieraili Pellavaloukussa.

Hämeen vaalipiirin kansanedustajat sekä Hämeen liiton ja Päijät-Hämeen liiton maakuntajohtajat tutustuivat kotiseuturetkellä mm. Ilorannan ja Tuulosrievän historiaan sekä tämän päivän elinkeinotoimintaan ja sen haasteisiin.

HÄME-PÄIVÄÄ 2014 vietettiin Humppilän Lasimäellä Uniikki-viikon avajaisten merkeissä. Osallistujia oli jälleen loistavasti – vauvasta vaariin.

Myös Mukana liikkeessä -kävelytempauksen kävelijät poikkesivat vieraaksemme. Edelläkävelijänä toimi Jytyn puheenjohtaja Maija Pihlajamäki.

Latvavesillä

Viestejä Vanajavedellä -hanke on kohta neljä vuotta kiertänyt maakuntaa ja viestinyt moninaisin tavoin upeasta vesistöstämme. Vanajaveden valuma-alue on suuri ja ihmisten onkin ollut vaikea hahmottaa kokonaisuutta. Järviä ja lampia on noin 350 ja matkaa Lammin Pääjärveltä Vanajanselälle kertyy vettä pitkin lähes 150 km.

Jotta Vanajaveden vesistöalue tulisi tutuksi jokaiselle vaivattomasti vaikkapa kotisohvalla, päätimme tehdä lyhytelokuvat suurimmista latvajärvistä sekä Vanajanselästä.

Vanajanselkä on antanut elannon monelle ammattikalastajalle jo pitkään. Videolla pääsemme talviselle pyyntireissulle kalastaja Kari Seppäsen matkassa ja kalastuksen historiaan meidät johdattelee Tyrvännön järvikalastusmuseossa kotiseutuneuvos **Erkki Ulamo**.

Pääjärvi tunnetaan Suomen neljänneksi syvimpänä järvenä ja Helsingin Yliopiston Lammin biologisen aseman kotipaikkana. Videolla haastatellaan Lammin biologisen aseman johtajaa **Janne Sundellia** ja professori **Lauri Arvolaa**.

Loppijärvellä on joka syksy erikoinen luonnonilmiö, kun pikku särjet, lahnat ja salakat pakenevat Vanhakosken luusuuan saalistajia pakoon. Ennen jäiden tuloa pyydetään luusuasta kahdella avorysällä kymmeniä tonneja vähempiarvoista kalaa. Tällä pyritään kuormituksen vähentämiseen järvessä. Videolla pääsemme mukaan yhdelle kokureissulle.

Kaartjärvi on erämainen, etelä-hämäläinen karu järvi ja sen latvat ovat erityisen kirkkaat. Pääsemme videolla seuraamaan Viestejä Vanajavedellä -hankkeen **Heidi Kontion** sukellusta Iso-Melkuttimen ihmeelliseen vedenalaiseen maailmaan. Latvapurojen turkoosin väriset jokiravut onnistuttiin myös taltioimaan.

Renkajärvellä toimii aktiivinen suojeluyhdistys ja pääsemme mukaan heidän kesäjuhlaansa. Tutustumme myös valokuvaaja **Pentti Mansukosken** Renkajärveen kuvin ja ajatuksin.

Takajärvi on ekologiselta luokitukseltaan erinomainen ja Vanajaveden vesistöalueen suurista latvajärvistä kirkkain. Sen syövereissä viihtyvät myös lohensukuiset kalat ja pääsemmekin muikustamaan järven rannalla ikänsä asuneiden **Matti Hakamäen** ja **Timo Virtsasen** kanssa.

Lyhytelokuvat ilmestyvät Vanajavesikeskuksen [www-sivuille](http://www.sivuille) joulukuun alussa ja niistä tehdään myös dvd-kopioita.

Mika Soramäki
projektipäällikkö
Viestejä Vanajavedellä -hanke
www.vanajavesi.fi

Kannattavaa kumppanuutta

Vanajavesikeskuksen takana on laaja yhteistyöverkosto ja tärkeän tukipilarin muodostavat yritysmaailman yhteistyökumppanit. Ympäristövastuulliset kumppanimme saavat kauttamme positiivista näkyvyyttä ja toimivalle yhteistyölle etsitään jatkuvasti uusia muotoja. Loistavina esimerkkeinä tästä ovat tämän syksyn suositut yleisötapahtumat yhdessä HS-Veden ja Turengin K-supermarketin kanssa.

HS-Veden avoimet ovet oli oikea yleisömenestys. Järjestäjillä riitti ihmeteltävää, kun kävijöitä virtasi tasaisena jonona sisään ja 1,5 h kuluttua paikalla oli käynyt jo sata kävijää. Neljä tuntia kestäneen tilaisuuden kävijämäärä nousi lähes 200 henkilöön. Menestystä ei voi pelkääntään laittaa tarjolla olleen herkullisen

täytekakun piikkiin, vaan puhdistamokierrokset, HS-Veden ja Vanajavesikeskuksen toiminnan esittelyt sekä lasten ohjelma Onni-Monnin vierailuineen vetivät yleisöä paikalle.

K-supermarketin Kalapäivät Turengissa heti seuraavalla viikolla oli vähintäänkin yhtä onnistunut tapahtuma. Perjantain ja lauantain ajan kaupan kalatiskin läheisyydessä sai maistella savusärkeä, opetella kalan fileointia sekä keskustella virkistyskalastuksesta ja kotimaisen kalan käytöstä. Kalatiskillä myytiin tuoretta Vanajaveden kalaa ja Onni-Monni jakoi tarroja lapsille. Savusärjen suurta suosiota tuskin kukaan osasi odottaa: 60 purkkia särkeä meni heti perjantaina ja lauantaiksi tullut 50 purkin lisälähetys myytiin melkein kokonaan!

Kauppias **Satu Saarinen** kiitteli tapahtuman imagollista hyötyä ja kotimaisen kalan käyttömahdollisuuksista tiedottamista.

Laaja yhteistyöverkosto on myös esillä Vanajavesikeskuksen Viestejä Vanajavedellä -näyttelyssä, johon voi vielä loppuvuoden ajan tutustua Motorest Linatuudessa.

Valkeakosken kaupunki myönsi Vanajavesisäätiölle historiansa ensimmäisen ympäristöpalkinnon 2014

Haloo, haloo! Linjat kuumiksi Onnin siivousapupuhelimeen

Mää ja mun kaverit Rapu ja Kuha ryhdyttiin siivoamaan meidän kotinurkkii sen jälkeen kun me huomattiin ettei maisemat pinnan alla oo enää sellasia kun silloin ku me oltiin nuorii ja nättei. Käykää kattomassa Vanajavesikeskuksen

nettisivuilt videopätkä kuinka siinä hommas kävi.

Tähän siivousurakkaan liittyen tehtiin Kuhan ja Ravun kans demokraattinen päätös et te ihmisetkin saatte osallistua

vesistöjen siivoustalkoisiin. Ja et se olis mahdollisimman helppoo ni me perustettiin rahankeräystili sitä varten. Polliisilta piti ensin saada oikeen virallinen lupapanketti et rahaa vesienhoitoon saa kansalaisilta kerätä, mut ny tää velvollisuus on hoidossa.

Nii että kännä kaikille käteen ja ki-lauttakaa numeroon 0600-14940 missä ystäväallinen naisääni kertoo teidän lahjoittaneen 10,26 € vesistöjen puhdistamiseen. **Suoraan tilillekin saa laittaa rahaa** sen verran kun itse kukin kattoo hyväks, silloin pitää käyttää tilinumero FI41 5680 0020 3274 39.

t. Onni Monni

ps1. Ne polliisihallituksen lupanumerot ja muut tärkeet tiedot on luettavissa <http://www.vanajavesi.fi/etusivu/yhteinen-vanajavesi-kampanja/rahanke-rayslupa/>. Keräys jatkuu kesäkuun 2015 loppuun saakka.

ps2. Iso kiitos kaikille lahjoittajille – ja kertokaa tutuillenne että täs olis hyvä lahjaidea!

KESKELLÄ KASVAVAA SUOMEA

Hämäläisenä on tottunut ajattelemaan, että mehän asumme ja elämme mukavasti keskellä mahdollisuuksien Suomea.

Eteläinen Suomi on joka suuntaan helposti tavoitettavissa. Työssäkäynti on mahdollisuuksien rajoissa koko lounaisen Etelä-Suomen alueella. Matkat Helsinkiin, Tampereelle tai Turkuun ovat lyhyitä. Toisaalta ne ovat riittävän kaukana, ettei niistä ole pahempaa häiriötä.

Oikeastaan meillä on kaikki sopivan lähellä.

Ajan merkitys on kasvanut viimeisen sadan vuoden aikana. Liekö ollut Henry Ford, joka oivalsi ajan olevan tuote, jolla on arvoa. Teollisen tuotannon tehokkuuden salaisuus piilee ajan tehokkaassa käytössä. Liikkeenjohdon teoreetikot ovat nostaneet tehokkuuden kaiken tuotannon perustaksi. Ajan merkitys on kasvanut; siitä maksetaan ja se maksaa.

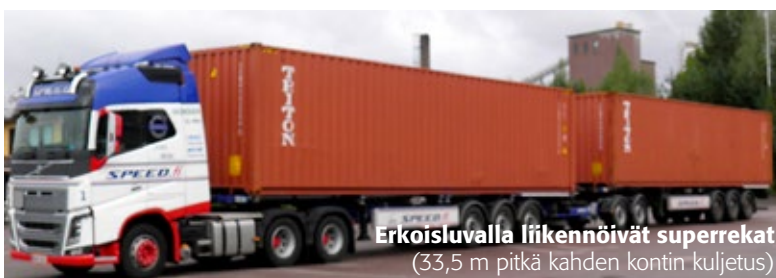
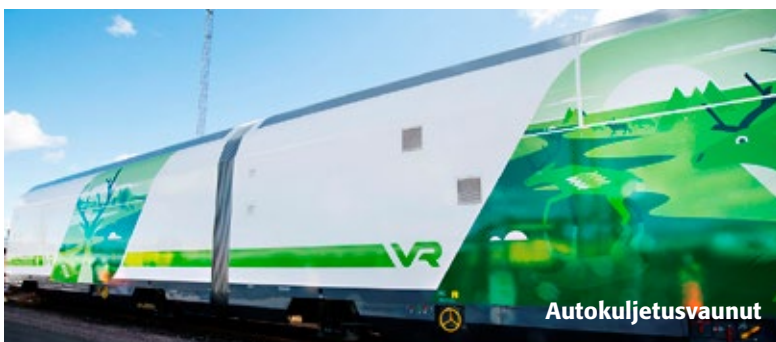
Luovuttamalla päivittäisen työaikamme työnantajan käyttöön saamme enemmän tai vähemmän kohtuullisen rahallisen korvauksen. Itse asiassa aika ja sen hinta ovat muuttuneet yhteiskuntamme tehokkuuden ja toimivuuden perustaksi.

Elintason ja elämänarvojen muutuksessa ajan arvokin muuttuu. Elämäntilanne muokkaa arvojamme usein enemmän kuin huomaammekaan. Ajan arvoon on liitetty entistä voimakkaammin käytetyn ajan laatu. Laatu-aika oli ja on osin vieläkin usein käytetty käsite. Tosin sillä taidettiin enemmänkin piilotella ajan käytön suuntautumista työkeskeisesti. Läheiset ja lapset jäivät liian vähälle huomiolle. Mutta laatu-aika nosti lyhyidenkin yhdessäolon hetkien merkitystä. Työttömälle ajan merkitys on aivan erilainen kuin työhönsä hukkuvalle urahjuksella.

Lapselle ajan merkitys on kovin erilainen kuin aikuiselle. Hämäläistenkin aika-ajattelu tuntuu poikkeavan melkoisesti suurten metropolien ihmisten ajatuksista. Subjektiviivinen aika ei olekaan tuote. Se on mahdollisuus elää ja elää juuri sellaista elämää kuin itse haluaa.

Ajan käsittely tuotteena ja perinteinen afrikkalainen aikakäsitys saattavat olla lähempänä toisiaan kuin kuvittelemme. Aikaa kuluu vain silloin kun jotain tapahtuu. Mitä enemmän tapahtumia aikayksikössä sitä enemmän aikaa kuluu. Eli aika mittaa suoraan tapahtumien määrää. Länsimainen tehokkuusajattelu on tuonut vain rahan mukaan arvon mittaamiseen. Mitä enemmän tapahtumia on aikayksikössä, sitä arvokkaampaa ja tehokkaampaa elämä on. Kii-reisen metropolirytmien perusteet ovat astuneet elämäämme.

Nämäkin kulkevat pysähtymättä Kanta-Hämeen ohi

Kanta-Hämeen sijainti on varmasti maantieteellisesti pysynyt ennallaan satoja vuosia. Mitä nyt vähän on kiistely Hämeen sijainnista ja rajoista. Todellinen sijaintimme määräytyy ja on määräytynyt kuitenkin suhteessa ympäröivään maailmaan. Millaiset ovat yhteytemme alueemme ulkopuoliseen maailmaan. Vielä runsaat sata vuotta sitten omat jalat, hevonen ja vesireitit määrittivät sijaintimme. Siltä ajalta on vieläkin peräisin monien keskusten ja kylien sijainti. Kohtuullinen päivämatka loi kyläverkoston.

Ensin tuli rautatie, sitten auto ja vielä lentokonekin, jotka yhdessä ovat muuttaneet kaiken. Valtamerikuljetusten tehostuminen supersuurten ja melko nopeiden alusten ansiosta on kutistanut maapallon globaaliksi markkina-alueeksi. Edullinen logistiikka on yhdistänyt koko maapallomme yhdeksi markkina-alueeksi, jonka muotoutumista liukkaasti liikkuva pääoma muokkaa jatkuvasti. Kanta-Hämeen oma rauhallinen sijainti onkin muuttunut osaksi globaalia verkostoa, joka avaa aivan uusia, uskomattomia mahdollisuuksia. Mutta se tuo myös aivan uusia ongelmia. Sijainti ei enää määräydykään maantieteen perusteella vaan yhteyksien mukaan. Elämiseen edellytykset muotoutuvat siitä, miten hyvät yhteydet meillä on ympäröivään globaalin maailmaan ja miten hyvin osaamme niitä käyttää. Tietoliikenne, tavarakuljetukset ja ihmisten liikkuminen ovat kääntäneet myös hämäläisen ihmisen elämän uuteen asentoon.

Kanta-Hämeen sijainti keskellä kasvavaa Suomea tuo suuria läpikulkevia liikennevirtoja. Tietoliikenne, kuljetukset ja henkilöliikenne yhdistävät kasvukeskuksia. Näiden virtojen risteyskohtiin on historiallisesti syntynyt keskuksia, joissa kauppa, osaaminen ja ihmisten kohtaaminen avaavat aivan uusia mahdollisuuksia kehitykselle. Hämeen mittakaavassa merkittävät risteysvyöhykkeet ovat syntyneet Riihimäen, Hämeenlinnan ja Forssan seuduille. Kotimaisessa mittakaavassa nämä alueet ovat

edelleen toiminnallisesti edullisia ajatellen yritysten ja ihmisten tulevaisuutta.

Ajan tuotearvon kasvu ja suurten kasvukeskusten vahva vetovoima ovat muuttamassa myös liikkumisen luonnetta. Liikutaan ja liikutetaan yhä enemmän ja nopeammin suoraan kohteesta toiseen. Kaikki hidasteet ja pysähdykset ovat heikentämässä järjestelmän tehoa. Keskele jäävä huomaakin siirtyvänsä sivustakatsojan rooliin. Moottoritien liikenne humisee ohitse. Nopeat junat suhahtavat pysähtymättä asemien läpi. Liikenteen tuomista eduista jäävätkin jäljelle vain ongelmat.

Näinkö on käymässä Kanta-Hämeelle? Osa pienemmistä keskuksista on jo kokenut tämän. Hämeenlinnan on päässyt ongelman tuntumaan, kun Pendolinot ohittavat kaupungin vain hieman hiljentäen. Moottoritien kaupunki on kuitenkin rohkeasti tarttunut ongelmaan ja päättänyt siirtää keskustan moottoritien päälle. Mielenkiinnolla odotan miten Goodman muuttaa koko keskustan elämää. Kauppa varmaan siirtyy sinne, missä ihmisvirrat ovat ja voivat helposti pysähtyä. Mitä tapahtuu keskusta-alueelle? Tuleeko siitä uudenlaisen elämisen ja palvelujen keskus vai näivettyykö se keskustalähiöksi?

Tosiasiaa yritysten ja palvelujen sijaintiin vaikuttaa se, miten ja missä liikenteen valtavirtoihin voidaan liittyä. Vahva Helsinki–Riihimäki–Hämeenlinna–Tampere-akseli on kehittynyt eri liikenne- ja palvelumuotoja yhdistäväksi liikennekäytäväksi, jonka varteen on muodostunut lähes jatkuva yritysten ja asumisen kasvukäytävä – ”Suomi-käytävän ydin”. Parantamalla liittymistä vahvoihin runkoväyliin luodaan uusia mahdollisuuksia yritystoiminnan sijoittumiselle tälle vyöhykkeelle. Ajan tuotearvo on jo niin suuri että suurilla liikennemäärillä pienetkin ylimääräiset matkat heikentävät toimintaedellytyksiä. Toinen puoli liittymisen tärkeydessä on ympäristö- ja turvallisuushaittojen vähentäminen. Laadukkaita ja turvallisia asuinalueita tarvitaan ja ne houkuttelevat ihmisiä muuttamaan

Kanta-Hämeen alueelle. Nopeat ja toimivat liikenneyhteydethän ovat jo ole-massa.

Kanta-Hämeen vahvuus on useiden liikennekäytävien risteämisvyöhykkeissä. Forssan seudulla valtatie 2,10 ja 9 sekä rautatieyhteys Turku–Toijala ovat luoneet lähtökohdat alueen kehittämiselle. Tulevaisuuden mahdollisuudet vahvistuvat uusiin olottuvuuksiin, jos globaalien yhteyksien solmu laskeutuu seudulle joskus Humpin lentokentän kautta. Mutta ilman sitäkin seudun sijainti Etelä-Suomen logistisessa solmupisteessä ja Ruoka-Suomen keskipisteessä avaa uskomattomia kehittämismahdollisuuksia. Jos toimeen tartutaan.

Vanhat ideat nousevat usein uudelleen esiin, kun tekninen ja yhteiskunnallinen kehitys tekee niistä taloudellisesti ajankohtaisia. Nyt voisi olla aika kaivaa esille Edgar Chamblessin v. 1910 esittämä Roadtown ajatus. Lineaarinen kaupunki rakennettaisiin liikennekäytävän (rata/tie) ympärille. Kaadetun pilvenpiirtäjän etuna on tehokas tapa yhdistää liikenteellä tuotanto, asuminen ja arjen elinympäristö rakennusteknisesti helpolla tavalla. Mistä aloitetaan rakentaminen?

Gloaalissa maailmassa hämäläisten on muistettava, että elämää on Helsingin ja Tampereen takanakin. Vaikka emme haluaisikaan yhtenäistä kaupunkia Tampereelta Berliiniin, niin nopeammat ja toimivammat yhteydet Keski-Eurooppaan ovat tulevaisuudessa välttämättömiä. Rail Baltica ja Helsinki–Tallinna-tunneli voivat olla Kanta-Hämeen näkökulmasta merkittäviä askeleita tulevia kehittämismahdollisuuksia mietittäessä. Hämeen liittohan on perinteisesti jo viime vuosikymmeneltä alkaen ollut edistämässä Via Baltica Nordica -ajattelua useammankin EU-hankkeen puitteissa. On varmaan aika ravistella pölyt pois näiden ajatusten päältä ja lähteä taas rohkeasti mukaan kehityksen kulkuun ja sen edistämiseen.

Reijo Lehtinen, DI
Kohateam Oy

VORSSAMMUSEO 3.0 – Museon uusi versio

”Museo on kehittänyt konkreettisesti koko museotoiminnan konseptia kokoomapolitiikasta museopedagogiikkaan. Kokonaisuutta rakennettaessa on yhdistetty perinteisen museotoiminnan perustehtäviä uusiin esitys- ja vuorovaikutustapoihin. Pienen museon ponnistus on vahvistanut seudun paikallista identiteettiä ja uskoa tulevaan. On todellinen kulttuuriteko, että Forssan päättäjät ovat ymmärtäneet historian merkityksen ja investoineet sen kertomiseen.”

Näillä saatesanoilla Forssan museo sai toukokuussa vastaanottaa Vuoden museo -tunnustuksen. Saatesanojen mukaisia asioita tavoiteltiin, ja siinä onnistuttiin odottamattoman hienosti. Nyt museo on kisaamassa Vuoden 2015 Eurooppalaisen museon palkinnosta.

Museo ulos kuorestaan

Viisi vuotta sitten museon ylläpito siirtyi Lounais-Hämeen Kotiseutu- ja Museo-yhdistykseltä kaupungille. Muutos velvoitti miettimään museotoimintaa perusteitaan myöten uudelleen. Millainen museo parhaiten palvelisi forssalaisia? Mihin kaupunki museota tarvitsee ja mitkä ovat museon erityispiirteet? Miten museota voi kehittää viisaasti, resurssit ja yhteisön tarpeet huomioiden?

Kotiseutu- ja talkootyölle vuonna 1923 perustettu museo- ja kotiseututoiminta oli kadottanut tuoreutensa. Museon perusnäyttely oli aikansa elänyt. Laajat kokoelmat ja pienet resurssit uhkasivat tukehduttaa toiminnan. Perinteikäs museo oli koteloitunut keskelle Kehräämöalueen vilkasta kulttuurikeskusta.

Halusimme museon ulos kuorestaan, rikastuttamaan paikkakunnan elämää. Laadimme toimintaohjeen, joka huomioi edellytykset, toimintaympäristön ja tavoitteet. Kulmakiviksi asetettiin tekstiiliteollisuuden perintö, yhteisöllisyys, avoimuus ja lasten huomioiminen.

Museotoimintaa kehitettiin projektien kautta. *Kuoseja kaikille* digitoi tekstiiliarkistoa, *Muistoja Kutomolta* tallensi muistitietoa Forssan tekstiiliteollisuuden viimeisistä vuosikymmenistä, kirjakoelmat luetteloi osaksi kirjaston tietokantaa ja *Vorssammuseo 3.0* uudisti museon perusnäyttelyn, yhteistyötävät ja asiakaspalvelun. *Piipun juurella* -liittymä avasi museo digitoidut kokoelmat yleisölle internetissä. Kaikkiin projekteihin saatiin julkista rahoitusta. Merkittävin ja ratkaiseva oli Hämeen liiton Vorssammuseo 3.0 myöntämä EAKR-avustus.

Yhteinen visio

Museossa on vain kaksi vakinaista työntekijää: johtaja ja amanuenssi. Projektien myötä saimme lisää aivoja ajattelemaan, käsiä tekemään. Työyhteisön pienuus ja tuoreus oli etumme. Uudet tehtäväkuvat luotiin tavoitteen mukaan ja niihin löydettiin sopivat tekijät.

Kun Vorssammuseo 3.0 -projekti alkoi, kaikki toiminta ja toimijat suuntautuivat yhteiseen tavoitteeseen. Työryhmä puhalsi yhteen hiileen upeasti. Jokainen jousti ja tuki toistaan, pystyi näkemään kokonaisuuden yksityiskohdilta ja kestämaan painetta aikataulujen puristuksessa. Harvoin työyhteisöt toimivat yhteen niin saumattomasti kuin Forssan museo uudistettaessa. Tätä tietysti helpotti se, että emme tehneet muuta kuin kehitimme museota. Jokainen kahvipöytäkeskustelu, jokainen uusi askare, jokainen uusi kohtaaminen vei museota eteenpäin valitulla tiellä. Henkilökunta oli motivoitunut, ja museoviestintä rakasta.

Koko yhteisön tuki

Olemassa olevat verkostot ja vastaan tulevat mahdollisuudet hyödynnettiin. Museo kyseli, tarjoutui ja hakeutui yhteistyöhön moneen suuntaan. Museo oli tullut osaksi kaupungin sivistyspalveluiden Wahren-keskusta, jonka kirjasto, kuvataidekoulu, musiikkiopisto,

kansalaisopisto ja historiallinen Kehräämöalue tarjosivat lähimmän yhteistyöringin. Museon sisältöihin liittyvät yhdistykset ja henkilöt olivat yhtä tärkeä yhteistyökumppani. Kaupungin kouluja, oppilaitoksia ja päiväkotia lähestyttiin tempauksin ja ideoin, korkeakouluja linkitettiin sisältöihin. Suomalainen museokenttä yhteistyöverkostoineen oli tärkeä kasvualusta, ja kansainvälisiä kontakteja luotiin Saksaan, Englantiin ja Puolaan. Tutustuimme laajalti muihin museoihin ja sovelsimme niiden hyvät käytännöt Forssan museoon.

Merkityksellisin oli yksittäisen kävijän osallisuus. Heiltä saimme toivomukset ja palautteet, joihin projekti nojasi. Museo on yhteisön muisti, ja parhaassa tapauksessa myös osa yhteisön arkea. Haluamme tulla historiakulttuurikeskukseksi, jonka kautta tieto menneisyydestä virtaa tietäjiltä oppijoille, ja jossa luodaan uutta perinteestä. Tavallaan palasimme Museoyhdistyksen perustajan Esko Aaltosen jäljille 90 vuoden taakse, nykyajan keinoin.

Vorssammuseo 3.0 toi museon tulevaisuuden alkuun. Kiitos Hämeen liitolle ja kaupungin rohkeudelle antaa historialle mahdollisuus.

Kati Kivimäki

museonjohtaja, Forssan museo

Tammelan kunnanjohtaja, "kyläpäällikkö" **Matti Setälä** siirtyi reserviin uusien haasteiden pariin.

Hämeen liitossa pitkään palvelleita työntekijöitä!
Kuvassa vasemmalta: Olli Vaunumäki, Anja Uusitalo, Pirkko Kiikeri-Kuusela, Hannele Lemström, Anne Salminen ja Heikki Pusa. Kuvasta puuttuvat Auli Hieta, Osmo Väistö ja Hämeen kesäyliopiston Jari Tiainen.

TIEDOTE

Hämeen maakuntavaltuuston ja -hallituksen seuraavat kokouspäivät vuonna 2015 ovat:

Maakuntahallitus
19.1., 16.2., 9.3., 13.4., 4.5., 8.6.,
17.8., 14.9., 5.10., 2.11. ja 7.12.

Maakuntavaltuusto
25.5. ja 23.11.
sekä maakuntavaltuuston seminaari 31.8.

Tammelan uusi kunnanjohtaja **Kalle Larsson** aloitti Tammelassa 3. marraskuuta. Tervetuloa Kanta-Hämeeseen!

SEURAA & OSALLISTU!

hameenliitto.fi/blogi

twitter.com/TimoReina

hameenliitto.fi/videot